

Durch
Grönlands Eiswüste

von A. de Quervain und A. Stolberg

Sermersuarmi (August 1909) – „Durch Grönlands Eiswüste“, Strassburg 1911:
Auf das Inlandeis, s. 90-160
Qallunaatut: Erik Torm © 2010/11. Kalaallisut: Kunuunnguaq Fleischer

Nutserisumit oqaatigiumasat

Ukiorpaalusuarni Uummannami eqqaanilu najugaqarnikuugaluarlunga nunat uani eqqartorneqartut amerlanersaat tikinnikuunngilakka, taamaammallu nunat aqqisa ilaat Schweizimiut 1909-mi ilaatigut eqquqqissaanngitsumik allassimasaat, allaaserisallu qallunaatuunngortinnerani ilaatigut allaasitaamut naleqqussarsimasut aallaavigalugit kalaallisuuani allappakka, nalunngikkaluarlugu Uummannarmiut eqqaamiuisalu allatut taaguuteqartissinnaagaat.

Atuartut naqqiuteqarsinnaappata qujarutereerpara.

Aallaaserisap allaqqaarnera ilaatigut tyskisut oqaasillit 1900-kkut aallartinneranni allariaaserisaat atorlugit allataapput, ilaatigullu sakkut, atortut taaguutillu uannut takornartaasut imaluunniit takornartaalernikut eqqaallattaarneqarlutik, taamaakkaluartoq allariaaseq allaqqaarneranni atorneqartoq sapinngisannik ilumoorfiginiarsaralugu kalaallisuaa allappara.

Allaaserisap nutserusaarnerani eqqarsaatiginngitsuunngilara 1900-kkut aallartilaarneranni kalaallit akornanni inooriaaseq allaaserineqartoq ilaatigut suli uannut ilisarnartortaqaqarmat, uanga nammineq ukiuni arlalinni avannaani nunaqarfinni najugaqartarsimaninnit ilisarisannik, annermillu Aasianni meeraninnit aamma eqqaamasannik.

Aamma eqqarsaatiginngitsuunngilara ullumikkut allarluinnarmik inuuneqarnera, qarasaasiaq atorlugu allappunga, nunarsuaq tamaat ikinnguteqarlunga, ullaakkut biilerlunga suliertortarlunga, illumi atortorissaartumi najugaqarlunga, nunarsuaq tamaat sullivigalugulu angallavigisinnaallugu. Piniartanngilanga, aalisartanngilanga, asimi inuuneq sungiusimajunnaarnikuuara, taamaattorli aataavinnut allaaserisami aamma oqaluttuarineqartumut Jens Fleischerimut taamanilu Ikerasammi inuuneranut, ilaqtannut nunannullu qileruteqarnera kalaaliunerulu apeqquuserneqarsinnaanngillat.

Neriuppunga atuarumaartut uattulli eqqarsaatissinneqarumaartut. 1900-kkut aallartilaarneranni avataaniit ilisimasassarsiortartut nunarput inuilu pillugit isiginneriaasiat kisiat pinnagu, aammali assersuutigalugu kalaaliunerup nunamilu maani sorlaqartutut misigisimanerup, ullumikkut ilaanneeriarluni kiparippaallangajuttumik nassuiarniarneqartanera pillugu.

Kunuunnguaq Fleischer

Nuuk, januar 2012

Sermersuarmi

29. juni misigisatsitut pinngortitami isiginnaakkavut tupinnarluinnartut siornatigut misigisimanngisaannarpagut, - ulloq usseqisumik pujorluni aallartikkaluartoq. Arriitsumik umiarsuannguatta pujortullip "Godthaab"-ip Nuussuup avannamut isua ersernerluttoq uiariartorpa. Unnuap-qeqqata missaani Sullorsuaq (Vaigat) tusaamanerlugaasoq, sikorasaaqisoq anorlernikkaarlu qimapparput, kangerliumarngullu avannamut kangerpiaatigut qatsunngarimmi Uummannap tungaanut ingerlaarluta, taanna tassaavoq tikitassatsinni avannarlerpaaq, maannali kangimut qaserasaartuinnaap nalaani sulii ersinngitsoq. Avanna alianaannerartaqaat. Maannamulli takusinnaasatuarpur tassaavoq seqerngup nalaani qaamaneq aanngaseqisoq, taamalu aliortuaqarfiup iluaniittutut qaamaneqarfiusumi ingerlaarnitsinni, ilaanni ilulissat qaninngaakkatta killingi takusarpagut, saneraat qorsorpaluartut putsup - unnuerneratut taartitsisup - ataani qummut aannariartuaartut. Tamanna isertuussatuinnaq isikkoqanngilaq, imminerminiuna isertuussaq! Maannali pisoq taamanili oqaatsinik nassuiarniarsarigaluarpara. *Qutsinnerussaartup tupinnartuliamut ajugaanera, oqaatigiuminerneruvoq tassaasoq isiginnaartitsinermi tupinnartuliaq – isiginnaakkap tupinnaannavimmik nikeriarnaratut:* Allaaserineq ajornartumik sukkassuseqarluni tassanngaannaq pujueruppoq, isigisarlu qaamangaartoq tupinnaannartunik ilusilik isitta saanniilerluni. Sivitsunngitsoq Uummannap qaqqaa qaqqeq ajornartoq marloqiusaasumik inngilik takusinnaalerparput, sulii kangilliuvoq qeqertaq Salliaruseq 1000 meterisut portutigisunik innartalik, tunutsinniippullu nunaviup qaqqai manissukullaat sermimik qallersimasut. Avannani pinngortitap tupinnartuliatut takutitaa, suliasatsinnut tulliuuttumut siulittuutaalluurtut tiguarpur – tassalu sermersualiarnissatsinnut.

Sermersuaq! Issittup isertugaataasa ilaannik sivitsunngitsoq qulaajaanissarpur, uatsinnut eqqumiitsumik kajuminnassuseqarpoq. Sermersuarmiinnatik Kalaallit Nunanniissimasut Kalaallit Nunaanniissimanngillat! Eqqumiiginarsinnaavoq: Amerlaqisut, ilami amerlanerpaat, allaat ukiorpasuarni Kalaallit Nunaanni najugaqarsimasut, sermersuarmut tutinngisaannarsimappur. Naak Kalaallit Nunaat tamangajammi "sermip kuussuanik" qalligaagaluartoq, inoqarfiit sermersuarlu qaqqaqarfimmik 150 kilometerisut isorartutigisumik, kangerlorasaaqisumik avissaaqqatinneqarput. Ikittuinnaat sermersuarmut annguttarpur, sineriellu aammaarluni killilerneqarpoq, tassalu sermersuarmik. Allaanngilaq ukiunut naassanngitsunut pilluni; taama misiginarpoq, sermersuaq imarsuurtut ittoq takulerlugu.

Uummannami piareersaatigut kingulliit aalluppagut. Tassanissaaq tupersimaarnerput aallartippoq, maannamummi umiarsuarmiinnngikkaagatta qallunaat illuini najugaqartarpugut, tupigullu ilisimasassarsiortilluta aatsaat atortarlugit. Kalaallit Nunaanni pissutsit malillugit Uummannaq illoqarfeerannguuvoo. Qallunaat illui sisamaannappur, tassalu niuertup, niuertussap, palasip nakorsallu illui, aamma oqaluffinnguaqarpoq, marlunnillu quersuaqarluni. Kalaallit illui nikanaraluarlutik allani takusatsinnit akimarpalaarnerupput, ilaqutariinnullu marlunnut illutut ataatsimut sanaajusarlutik. Kalaallit illuisa akornanni qimmeqartarpoq, qaanniviillu qimmit inorsillugit qutsissumi inissitaasarlutik, sulilu qutsinerusumi nivingappur eqalussuit nerpii puisillu neqaat amitsukujuunngorlugit panersiat.

Ila qimmit! Arlaannattaluunniit Uummannaq eqqaasanngilaa uumasupiluit taakku ajortuliaat ilanngullugit eqqaanagit. Uumasut nakussat kusanartut, ukiukkullu suliaat ataqinngitsoorneq ajornartoq. Aasakkulli qimusserfiutinnagu, ujajaasunngortarpur, - taama pinianngikkaluarluniluunniit illersulaanngitsoorneq ajornaqaat, piginnittaasami isimmissaannartarpaat, namminerlu nerisassarsiortariaqartarpur. Kaattarsimaqinerput imaluunniit suna mamarnersoq nalusimanerpaat, tassami suna tamaat – ujaqqat

savimerngillu kisiisa pinnagit - nerivaat. Europamiut amernik atisaliaat ingammik mamarivaat. Tamanna aallaqqaammut naluarpur, ilisimaatsunersuarpullu kamippannik pingasunik affarmillu akeqarpoq – akunnerup affaata ingerlanerinnaani qimmiaqqap niuertukkut ungaluugaat portusooq qulaallugu isersimasup piliaa. *Labor omnia vincit improbus!* Kamippakka europameersut tamarmik! Taamaalillunga angerlartussaajunnaartitaavunga allaat.

Sivitsunngitsoq Baeblerip qimminik malersuisarnera aliikkusiuppara, tassami uatulli misigisaqarsimavoq. Qimminnaavata asanninnermik kamii sapaatisiutit tupermi peqqumaasivitsiniittut tillissimavai. Takkuttugullu qimmip tillitani kimmiarlugit tupeq uiarpa. Ingerlaannaq susoqarsimasooq paasivarput. Asanninneq akeqgersimaarnermut noorisaarami! Kisianni ujarappassuit milluutigineqartut qajassuunnagulu malersuigaluarnerup sinnikuminiinguit ilivitsunngorteqqinngilaat. Taamaalilluta mianersornissaq ilikkarpurput, aamma qaqugukkulluunniit ujaqqanik qimminut alapernaappallaanut milluutissatsinnik sillimateqartariaqarluta ilikkarpurput.

Aamma allanik tikilluaqqusaanerusunik alapernaattoqartarpoq. Tassalu kalaallit. Unnukkut tupitta saani nerisassiuleraangatta meeqqat inersimasullu alapernaattut katersuuttarput, iganermi isertugaatitsinnik qasussanatik alapernaallutik. Oqanngikkaluarlutaluunniit immitsinnut nuannareqaagut. Sulilu nuannarineqarnerulerpugut sukkuvaqqanik quersaatitnik agguassigama, angalanitsinni sillimatigut, atorfissaqartinngisavulli. Tusarnaartut nuannareqisaannik piffissaq iluatsillugu kalaallisut oqaasialunnguanik ilinniarnisavungu, kingorna uatsinnut iluaqutaalluarnit: Tupeq, Imeq, Sermeq – tamanna Kalaallit Nunaanni angalasumut tunngaviumik ilisimasaqalersitsivoq, oqaatsillu taakku ilinniarnearput qanga *la pipe*, pujortaat aamma *le canif*, ukusartoq imaluunniit *mensa*, nerrivik – ilinniarnearniit allaanerulluinnartumik. Atorluarsinnaasut allat aamma “ajornanngitsumut ajornartumullu” tunngasuupput, taakkulu palasimut inussiarnisaaqisumut Jespersenimut soraluuanullu frk. Gudrun Larsenimut pulaarnitsinni ilikkarpagut. “Ajorpoq”, – “Ajungilak”, – “Ajornaqaaq”. Angalatilluni naammaqaat. Arnap inuusuttunnguup eqqaasama silasiuterput sermimiinnitsinni aamma alakkartarumavaa. Silaannaap naqitsinerata ingerlaavartumik uuttortarneqarnissaa pisariaqartippurput, qaqugukkulluunniit qutsissuserput uuttorsinnaajumallugu.

Alfred de Quervain

Emil Baebler

August Stolberg

Pilersaarutigarpur sermimut qaqiniarluta kangerliumarngup qinnguani Nuussuup avannamut-kangiatigut, tassangaanniillu kangimut sapaatip-akunnerisa sisamat missaanni ingerlaarniarluta. Piffissamik

sinneqartuussagutta – neriuppugullu sapaatip-akunnerinik marlunnik – Qarassap Sermiani uuttortaanermut atussavarput, tyskip issittumi ilisimasassarsiortartup E. v. Drygalski-p suliai nangikkumallugit.

Kisianni piareersarnerput tamaat eqqarsaatiguarparput: Aqqutaa tamaat Tunumut sermeq itivinnek ajornanginnerluni? Nalunngilarput taamaaliussagutta aatsaat immikkorluinnaq pisoqarpat iluatsisisinnaassalluta; kisianni aamma taama pisoqarsinnaavoq, periarfissarsissagualuurtalu taamaaliornissamut piareersimaniarpugut. Nansenip kujasinnerusumi avannarpasissutsip 65-ip kujataatigut itivinnermigut sermersuup suli annertuneroqisumik ilisimatusarfigeqqinnissaa ammaappaa, namminerlumi pilersaarutigisimagaluarppaa Qasigianguit nalaatigut kitaanut pissalluni, Nuup kujataatiguunngitsoq. Kitaanit Tunumut pilersaarutitsitit itivissagutta Tunumi nunniffissamik umiarsuarmullu ilaaffissarsinissamik isumalluuteqartariaqarpugut. Tamannalumi 1895-imiilli periarfissaalerpoq, tassami danskit niuertoqarfingumik tunngaviliinikuupput, tassalu Ammassalik, ukiut tamaasa augustimi umiarsuaqartartumik, sikorsuit tamanna ajornatinngikkaagassuk. Ammassalimmiut marloriarlutik misigisimavaat, qaqqat qaaviniit isigisartik umiarsuaq, sapaatip-akunnerpassuini sikorsuarsioreeraluarluni pakatsissutaaqisumik utinnartariaqartoq, niuertoqarfimmut anngunnani. Kitaani aallarfitsinniit Ammassalimmut kilometerit 750-iupput. Taqussat nassatarisinnaasagut taama isorartutigisumut naammaannavittussaapput, aallaqqaataaniilli tamatigut iluatsitseqattaarutta. Misilittakkat kingullit naatsorsuutigigaanni, tassalu danskit ilisimatuut pingasut Kujataani sermersuakkoortillutik agguaatigiissillugu ullormut 20 kilometerit ingerlaarsinnaasimagaat, Nansenilli ukiup ilaa silarlukkajunnerusoq angalagami ullormut 16 kilometerit ingerlaarsimallugit, iluatsisisinnaanerput ilimanaateqarlualuarpoq. Taamaattoq Tunumi anguniagarput angussagutsigu ajornartorsiut annertoq naatsorsuutigisariaqarpuput. Ammassalik qeqertamiippoq, sermersuarmiillu 10 kilometerit Sermiliup kangerluatigoorfioqqaartariaqarlutik. Qeqertarsuarmiillutali qamutitta ilaat umiatsiatut atornerqarsinnaanngorlugu piareersarparput. Qeqertarsuarmi Arktisk Stationip pisortaata hr. Nygaardip allaat sinngup puusa qalissaat erngup pitarsinnaanngisai pingasut tunniuppai, akunnerpassuarnilu ikiorluta, qajannarluartumik pisariaqarfiaatigulli inuit pingasut angallatigisinnaasaannik sananitsinni. Aammattaaq qamutit allat tingerlaasersinnaanngorlugit suliarivagut, sermersuarmi anori iluatsissagutsigu tissiataarutigisinnaasatsinnik.

Aallaqqaataaniilli sermersuakkut qimminik qimuttoqarnissarput naatsorsuutiginngilarput, tassami sermip killinga maniillunilu quppaqarpallaaqimmat uagut nammineq qimmit suliasaralui isumagisariaqarpagut. Kingusinnerusukut paasivarput eqqortumik isummersimalluta. Kisianni ukiup kaajallakkiartornerani allatigut, maannalu misilittagaalersut tunngavigalugit apeqqut tamanna eqqarsaatigeqqittariaqarpoq.

Erinitsannaveersaarluta Uuummannamiit Ikersammut aqqutissarput utaqqivarput, tassanngaanniimmi sermimut angalanitsinni aallaaveqartussaavugut. Niuertoqarfiit anginerusut akornanni angallanneq umiatsiarsuarnik marlunnik napparuteqarlutik tingerlaatilinnik pisarpoq, taamaattumullu ilaalluta juulip aappaanni kangimut aallarpugut, iluliasuit, Uumannap Kangerluata avannamut-kangia ulikkaartutut illugu, satsersut akulloqqallugit. Ullup-qeqqata missaani aallarpugut. Angallatip usilersornera naggataatungaatigut tuaviinnaq pivoq, tassami anorigissivoq, angallatillu naalagaata Jesaiasip soorunami anori tissiarnissaminut atorluarumavaa. Akunneq ataaseq ingerlareerlutalu Stolbergip paasilerppaa qinngutini qimassimallugit. Qanormi iliussaagut? Kisianni taava eskimuut kulturiat eqqumiikajaaq ajugaavoq. Qaannamik allakkisartitsivugut, akunnerlu ataaseq qaangiummat puigugaq tigoqqillutigu.

Umiatsiarsuup qaavani inuuneq Avannaani takorloorneqarsinnaasunit alianaannerpaavoq. Inuttagut angallatip qaani sumi tamaani nikorfapput, issiallutik innangallutilluunniit ilorrisimaaqalutik, seqerngup kialaernerani eqqissivillutik aliannaarsaarlutik, kissaataallu annerpaaq tassaagunarpoq kaffinik aserorteriviup, kalaalip arnap pinnarsup Anna-p tuniluuttumik illariallattaarluni kaavitataata, imaanik ilagiinissaq. Igaffeeranngualiorsimavoq, kalaallillu najoqqagannaavannik kaffiliutugaluni, aalisakkat siatsivimmiittut nakkutigalugit. Jesaiasip, angallatip naalagaata, ilaanneeriarluni sulisumi ilaat napparummut majuartittarpaa sikunik nasitsillugu.

Taama akunnerpassuit ingerlarusaarput. Seqineq avannamut killippoq, kangerlullu sakkukitsuinnarmik qinngorlugu. Salliarutsip qaqqai aappillersimapput iluliarsuillu qaalloriit aappilluussimapput, tarraminnut tungujuaartunut, kangerluup imaanut qaqqallu ungasissut qalipaataannut tulluuttumik. Angalaqatikka sinngup puuminni angallatip qaani sinipput. Qisuariarneq ajorput, nipaassuseq ilaanneeriarluni ilulissat aserornerannit kipitinneqaraluaagalluunniit. Initaarannguani hr. R kisimi inuulluni anertikkarpaluppoq, taanna Norgimiuvoq nipilersornermik ilisimatoq, Innaaganermut ilisimasassarsiortunut ilaasussaq kalaallit kuisimangitsut erinarsuutaannik katersiartorluni. Ikerasammut ilagaatigut maannalu kiaqalaarluni, ullut marlussunnguit matuma siorna imaani nillerpallaami nalunnguarsimagami.

Sininnaveernera soorlu kissarneqarneq; ingerlaarnitta kusanassusia, sallaassuseq avatangiisillu angingaassusiat tupinnarluinnaqaaq. "Inuunerpit sinnerani taama eqqissinartigisumik misigisaqaaqinnaviangilatit", ullualuit matuma siorna Baebler oqarfigivara. Isillu qaarsillarsinnaanngitsutut imeruersinnaanngitsutullu ipput.

Unnuap-qeqqata kingorna kangimut ungasissumi titarnertut najugasutut ittoq erserpoq: Sermersuaq! "Sermeq?", kalaaleq eqqumasooq aperivara. "Aap, sermeq", ataqqinnippasilluni oqarpoq. Taamaalilluni akiugassarput siullermeerluni nuivoq! Sunimmita paasisaqarfigissavarput?

Ullaanngoriartulillartorlu sinilersimavunga. Iterpunga ippigusukkiartuinnarlunga. Uernaqalunga kiinara assakkalu attorpakka. Ippernat kiggii! Taamaappat Ikerasak ippernaqarfioqisoq ungasigunnaarsimassaaq. Aarimmi, angallapput kangerliumaninnguamut anngutereersimavoq, tappavalu niuertoruseqarfinnguami Dannebrog erfalavoq kalaallit illuinit ungaluneqarsimalluni. Timaani nunaqarfiup ilisarnaata aapaanna, Uummannatsiap qaqqaa.

Umiatsiamik piareertoqarnissaa utaqqinngilara, qajannilli timmukapallallunga, siullerpaatillugu qallunaaq atorfilittaasoq ujarumallugu, taanna europamiortatuaalluni silarsuup sinneranit avissaaqqalluni maani najugaqarpoq.

Kalaallit illuata angisuup matuata saani angut utoqqasaaq nikorfavoq, ilaatigut kalaallisut atisaqarluni, eqqumiitsumik ataatsikkut teqqialittut niisimaallu nasaatut ilusilimmik nasaqartoq, takujuminartumik eqingasulittumilli kiinalik. Allaasinnaanngilaq Jens Fleischer. Angalaqatigiinnguit tikinneranik kalerripara, aperivaangalu uanga pisortaanersunga. "Aap", oqarpoq, "ataasermi aalajangiisartussaavoq" nangillunilu:

Ου πολυαρχία, ές ές βασιλιάς

"Arlaliussilluni pissaaneq iluaqutaanngilaq, ataasiinnaq naalagaasinnaavoq, ataasiinnaq kunngiusinnaavoq."

Imminut upperinngikkaluarpunga: Ikerasammi Homerimik issuaasoq! Jens Fleischer, taanna pillugu Fama oqaluttuarnikooqaaq, maanna uannut aamma nalinginnaanngitsutut saqqummerpoq. Eqqaaniippoq

nukappiaraq apeqqusigassaanngitsumik kalaalerpaluttoq. "Ernera", Jens oqarpoq. "Qallunaatut oqaluttarpit?", aperivara. "Naamik", kalaallisut akivaanga.

Assigiinngingaaramik! Angutaa griikeritut issuaalluni akisoq; ernerata angummi oqaasiiluunniit naluai. Tamanna quianarani alianarneruvoq; tassami taama pisoqallatsiarnera alianartortaqrpoq, oqaaserpassuit atunngikkaluarlugit kulturit taama assigiinngitsigisut naapinnerisa kingunerannik oqaluttuartumik. Angummi una qanga niuertuusimagaluartoq, silatuujuninilu pissutsinillu ilisimaarinnilluarnini pissutigalugit, Kalaallit Nunaanni nunasiamik ingerlatsinermi pingaarutilimmik inissisimasussatut takorloorneqaraluartoq, qanimut attaveqarnermigut kingunipiloqartitsisimavoq. Kalaallimik nuliarsimavoq, taamaammallu malittarisassat taamani atuttut naapertorlugit niuertutut atorfini tunuinnartariqarlugu, asimioqarfimmullu lkerasammut nuutsitaalluni. Kalaaliinnaat akornanni kiserliornerup imigassamut ussersartorsiorarneq immaqa aamma nassatarisimavaa, tamatumingalu nuannarisagarnerup Jensitsiarsuaq ilakkuminaraluqisoq aqutissaanngitsukkut ingerlaartitalersimavaa, qaqutigooraluartumik asimioqarfik imigassaqaraangat.

Stolberg, Baebler, Quervain, Jens Fleischer
(Assit: Arnold Heim, ETH Bibliothek Zürich, Image Archive)

Angalaqatikka nunamukaasimapput, Jensillu illuminut iseqquai. Illu allatulli kalaallit illuat, imaappoq silataaniit allaanngilaq ujaqqat kusanartumik qaleriiaakkat, ivikkanik naaffigineqarsimasoq mikisunillu igalaalik. Iserluguli alianaaqaq, allaammi perorsarluarsimarpalaaqaluni; arlalinnik inilik – ilua alloriarnernik 40-nik takissuseqarpoq -, ineqarluni sullivimmik mahognimik sanaamik allaffeqarluni, allaallumi "inersuarmi" noqartilimmik pattaqiarluni. Baebler pattalermat, Jens nuannaajallappoq, namminermit inussaminik ataasiinnarmik pattassinnaavoq. Killitsisimaarluni issiavoq, assaminik illuttut niaqqi ajaperlugu, uagullu pasitsaapparput angut utoqqaq sunik aalaterneqartarnersoq. Kisianni killitsisimanera siviunngilaq. Nereqqaatigut, nuannaqaluni inussiarnisaarfialutalu pillerfigaluta, ataqqinartumik pissuserissaagaarluni, franskisullu akimanertut oqariallaqqissuseqarluni. Nulia iserpoq (nuliaqqiutaa), kalaaleq kalaallisut atisalik - soorunami, tassalu annoraaq, takisut kamiillu. Isikkumigut qaamavoq, kusanarluni qeqqaarillunilu. Akimarngit isersimaartarfianni arnamut sikiinissatulli sikiffingngitsoorneq

ajornaqaaq. Inuusukkami assinga Jensip takutippaa, immaqa maanna atukkami nassuiaasernissaat pisariaqartikkamiuk (taamani aamma kusanarsimavoq), utoqqatserpaluttumillu nipeqarluni oqarpoq: Arnanut pissuseriinnarlugu inussiarnisaartunut sanngiittuartuvunga. Immaqa oqartoqarsinnaavoq: aamma ingasaallugu. Paasiuminarporli. Kinaluunniit pissuseriinnarlugu inussiarnisaarnermik paasinnissinnaasoq qaquguluunniit Kalaallit Nunaannut angerlarsilaartuartaavoq.

Jens Fleischer pilersaarutitsinnik paasitipparput, tassalu sermip tungaanut aqqut qaninneq kujasinnerusorlu misileqqaarniarlugu, Qarassap Imaatigoorluta, tassuunalu Qarassap Nunataa anguniarniarlugu. Tamaani kangerluk iluliaqarpallaassappat, uterluta aqqut avannarpasinneq misilissavarput Sermillip Kangerluatigoorluta, tamanna iluliaqartanngimmat.

Siullermilli sermersuarmut nassatassarinnigisavut qimatassatut immikkoortittariaqarpagut. Timmut aqquterput atornagu uteriarnissarput naatsorsuutigisariaqarpagut, tamannalu arlallit siunnersuinerat ilitsersuinerallu naapertorlugu ilanngullugu pilersaarusiortariaqarlugu.

Unnukkut nassatassavut umiatsiarsuarnut (arfanniutinut) marlunnut agguaappagut, aallaqqippugullu. Kalaallit angurtaasut – angutit arnallu – imminnut quiassorfigalutik uumisaaruttarlutillu unammerujoorput. Kisianni aqqutissarput sikunik ingerlavigiuminaassiaartortillugu isumalluarpallaarunnaariartuaarpugut. Ikerasammit aallaratta periarfissanit marluusunit sermip tungaanut aqqutaa qaninneq kujalleq toqqarpagut. Arlaalluunniit toqqaralarutsigu toqqaannartumik sermip killinganiit sermimut qaqqineq ajornarpoq; aatsaat qaqqisoqarsinnaavoq sermip qaarsumut killeqarfigisaaniit.

Ernummatigut eqqupput; Qarassap Sermianiit sikut ilulissallu aniasut qaarsortaq orninniagarput qarmarsuurtut asseqqavaat. Aasaq manna suli anorlerpiarsimangimmat ilulissat suli saavigunneqarsimangillat.

”Ajorpoq”, kalaallit oqalupput. Marlussoriarlugu akivakka: ”Ajungilaq”. Kisianni taama oqarpunga imminut uppererpiarnanga, uteriisissutigineruinnarlugu, ilumoortumimmi oqaasagaanni aqqutaa ajorsiautuinnavipooq. Naggataagut qaannamut ikeriarlunga, qaannamik ingiallortitta ilaat apparalugu aqqutissatsinnik alakkarerivunga.

Maanna qajartortarninnilu allani iluliarsuit silarsuaat ingerlaavartooq nammineq inuttut nuannerilernikuuara. Ilulissat uninngaannartutut isikkullit, qanoq iliallakkunik immaqa aserussapput. Iluliarsuit aserornerisa qanngulunneri atasinnangajammik kangerlummi tusarsaapput. Tassaarneri illutut portutigilersarput. Sivitsunngitsorli iluliamerngit allat nukik sakkukillisittarpaat, taakkuli ungasikkaluaangataluunniit qajagut aalataartuarput, anersaarnissarlu mianeraluguluunniit iluliarsuit saneqqutassagut isigivagut. Schillerip oqaasii eqqaanngitsoorneq ajornaqaat:

”Liiveq arnaviaq sinittoq itersarniangikkukku, amiilaarnerup aqqutaa nipaqqarneq ingerlavigiuk!”

Kisianni angalaneq amiilaarnangilaq, misigisaq tassaaneruvoq persuarsiorneq taamaaqataanillu nuannaarluni tunniusimaneq.

Ajoraluurtumik qaannamik alapernaarsuinitta qaqqamullu nasinnitta kalaallit naliliinerat kingulleq uppernarsivaa: ”Ajornaqaaq! Kalaaleq taama oqaruni akerlilerneqarsinnaanngilaq. Taamaattormi anguniagarput anguniarlugu naggammik misileqqikkaluarpugut.

”Ajornaqaaq” – Qarassat Kangerluanni allatut ajornartumik utiinnartariaqarpugut
(Assit: ”Durch Grönlands Eiswüste, Strassburg 1911)

Qajartortut sulillaarsimappata, angalasutut pisinnaatitaavugut silaqanngitsumininguamik niuertorutsip tunniusnaanik ilagiisilaarsinnaallugit. Nalinginnaasumik imigassat suulluunniit kalaallinut matoqqalluinnaraluarput. Immikkut taamatut akilerneqalaarneq kalaallit taasarpaat ”snapsemik”, immikkut pisoqartillugu, imigassamullu akerliusunik malittarisassaqaqarualartoq tunniussinnaasarput, soorunami inuummarissaatitut pinnagu, suliali naammassinerani iluarinninnermik ersersitsinertut; soorlu erinarsuut oqaasertaqanngitsoq, kalaallinit paasilluarneqaqisoq. Maanna oqaasertalernissaa tullinguuppoq. Hannibalip Peobene-miinnerata (Italiap avannaani Schweizimut killeqarfiup eqqaani narsaamaneq naggorrissoq) akerlianik Qarassat Nunataanni qaqqat aanngasissut tikkuarpakka; taamaalineranilu Stolbergip dunki silaqanngitsumik imalik kulluminik tikiminillu tigullugu kivippaa, piniartullu kialuunniit uummamigut attortissutigisassaanik neriorsuilluni taakunga apuukkutta najorsitneqarumaartut. Ussersuinnarluni kaammattuineq sulisutsinni sunniteqanngitsuumngilaq; kisianni sikualuppassuit angallaterput kaajallallugu assiaqutaasut siuntingsinnilu iluliansuit isigivaat, illariaallallutillu paasitilluta taamaluunniit angitigisumik silaqanngitsumik asasaminnik neriorsorneqaraluarunik aqqutissarput ajornartoq.

”Ajornaqaaq” kamanaakkaluaqisumik allanngortitassaangilaq. Utertariaqarpugut, aqqullu avannarleq misilinniarlugu aalajangiullugu. Tamaaniippoq kangerluk iluliaqaranilu sikoqanngitsoq.

Sivitsunngitsoq kalaalersagut tuppallersaatissarsipput; qaannammi ingiallortigut marluusut tamarmik puisissimapput, sissamilu igaffissaqqisumik nassaarlutik. Kisianni qasuersernerput sivirusaanngilarput, paasinarsivormi ippernarpassuit inunni ”neriffissarserusunnerat” kalaallit puisitorusunnerannit annerusoq. Kalaallit Nunaanni inuit 10.000-iinnaapput ippernalli milliunilikkaarlutik, taakkulu ulluuppat unnuappalluunniit saassussinissartik utaqqiinnartarpaat. Ingerlaqqittariaqarpugut imaanilu ilulissat akornannut umiatsiatsinnik qimaalluta. Akunnialunnguani iporeerluta anoraanngualerpoq, kalaallilu sissamut ingerlaannarput qatsorsiiartorlutik. Nukingernerput paasisinnaangilaat. Piffissap ataqqinissaa naluaat. Kujataani qallunaamit atorfilimmit una oqaluttuarsiarivara, maanna pisumut nassuiaataalluartoq:

Ullut ilaanni kalaallit marlussuit kangerluup akianut akunnialunnguit ingerlalluni tikinneqarsinnaasumut savaasaatiminut ivigartariartortissimavai. Ullut ingerlapput uteratik; ajutoorsimanissaat ernumagilerlugit

ornitassaannut ujartissimavaat. Tassani ajoquteqanngitsut nanivaat; tupersimapput, eqqissivillutillu nassuiaallutik, ivikkat naappallaaqimmata talliiminissaat utaqqillugit.

Oqaluttuaq taanna eqqaavara, angallatittalu naalagaa Titus nassuiaappara ingerlaqqikkumalluta. Ernummatigaarput anori kingusinnerusukkut sakkortuseriassasoq, nunasarnerullu nuiai, Schweizimit nalunngisakka, maannalu Kalaallit Nunaanni takoqqitakka, paatsuugassaangillat. Ornitarput sulii angoriangikkipput, nunasarnerluni anorersualerpoq, angallapput malinnik qarsuaneqalerluni. Ilungersoqaluta ingerlavugut anorersuaq sialullu assorlugit, inuttattalu ilungersungaarnerat isigalugu annernaannarporluunniit. Ajoraluartumik uagut iputit oqimaatsut atornissaat naluarpud.

Angallatip aappa kinguleruppoq; anorikilliimigallarnera iluatsillugu iputtugut qeqertaaranngumut nunnippud, mannissarniarlutillu niullutik. Siullermik taamatut kalaalerpallalluni meerarpaluttumik unikkallarneq ajuallaatigaarput; toqqimmi taqussallu amerlanersaat umiatsiatsinniippud, maannali silarlussuup ataani utaqqitippaatigut. Iluarinninnginnerpulli sivitsunngitsoq isumassuinermut nuutinneqarpoq, maannami angallatip aappa kangerluup iluani nunniffississimavoq, kisianni uagut taliffitsinnut anorersuup ataani ikaarnissaat ulorianaqaaq ajornavissutullumi isikkoqarluni, tassami nunarsarnersuaq qaqqat qoororta atuarlugit nipilioqaluni apparsaartarpoq, allaat sissaq pavungarsuaq qappiortumik mallersillugu, nikorfanerluunniimmi ajornarluni. Umiatsiap ikaarnerani ernumaqaluta isiginnaaginnartariaqarpugut, anorimut saneqqiarlutik kinngunissaat ernumageqalutigu. Kisianni iluatsitsippud, maannalu ernumanartut qaangereerlugit, silaqanngitsoq utaqqisaasoq tamanut agguanneqarsinnaalerpoq.

Anna pinnersoq, iggarissutsimitulli ipporitsigisoq, piumanngivippoq. Kisianni sulii siilikimik aappaluttumik qalersaateqarpugut, Zürich-imi Hennebergimi pisaaq. Taanna Annamut tunniunniarparput. Tunigutsinni kiinaata isiginissaa qangali qilanaarilerparput. Nuannaarlunilu eskimuutut uluaani sinngortuni qungujunnerata ilimagisavut tamaasa eqquutsippai. Ullualunnguit tamatuma kingorna akillunga kamikka kusanaqisumik aaqqissuuppai. Pussorsimangaaramik alukka ersikkamik. Kamiit suliareerlugit ajunngisaarfigalunga utertimmagit kalaallit assut quiagigunarpaat. Qularisassaangitsumik quinartorpassuarnik oqaasertalersuisoqarpoq, illaatigineqarluartumik, Annap peqqusiileqissutigisaanik oqallorissaarlunilu akiorluagaanik. Oqaaseq ataaserluunniit paasinngilarput, pissusissaatulli illaqataaginnarluta.

Maanna tupersimalerpugut, Annalu puisimik igavoq qisuttarlunilu. Aamma ikumasartorput petruuliutortoq, inuunitta qiterisaa, qatituuliortuuvuq. Tupeq igalu – tassaappud maani nunami ilorrisimaarnissamut pisariaqarlutillu naammattut. Aamma anori inoriaqqoriartulerpoq, paasinarsivorlu nunniffippud ajorpiannngivissoq. Kalaallit Nunaanniilluni piumasaqaatigisinnaasanut naleqqiullugu ajunngivippoq, naggorissutsiminut oqquunerminillu naleqqiullugu. Qaarsortat gnejsiusut manissuunnaat akornini qorsooqqinnersaqartarpoq ivigaqarfiusunik paarnaqutinik akulinnik, pilusaqarluni allaallu kingutaarnaqarluni. Sermersuarmut taama qanitsigisumi taamaattoqarnissaa ilmaginngikkaluarparput! Kisianni oqquisimaarfitsinni nuannisarnerput sivisunaangilarput, naak unnuut aappassaat – ataasiakkaanut pingajussaat - sinippiarneqanngikkaluarluta. Kisianni ukiup taamaalinerani seqineq kaaviinnartillugu, maani nunami ileqqusut malillugit tamanna soqtigineqarpiarneq ajorpoq.

Akunnialunnguit qasuersaareerluta Schweizimiusugut marluulluta qaarsoqarfikkut akunnisioruminaatsukkut, kalaalersatta nassatatitsinnik sermip killinganut majuussuinerminni

aqutiginnaasaannik ujarlernarluta aallarpugut. Qaqqaq 1200 meterisut portutigisoq isikkua pissutigalugu kalaallit Aanermik taagugaat qaqqarput. Tamaanngaanniit sermip saani qaqqat sermersuullu ilaa qimerloorsinnaavagut. Puigugassaangilaq! Tassa sermersuaq, killeqanngitsoq, kangimut qaffakkiartuaartoq, pavanersuaq killingusaap tungaanut malunnanggingajattumik titarninnguulluni aangariartuaartoq. Sermeq saatsinni sermeqannginnersat tungaanut sakkortoqisumik ingerlaarpoq, saamiup-tungitsinni taperpiup-tungitsinnilu Sermiliup Qarassallu kangerluisigut maneeqaluni imaanut appakaalluni.

Uninngaffitta sermersuullu akornanniipput qoororsuaq – qangarsuaq kangerluusimasoq – maannali sermeerullunilu imaaniit qaffassimasoq. Tassuunaartussaavugut. Qujanartumik qooqqup illuatungaani quppaq nassaarivarput, naatsorsuutigalugulu nammattugut tassuunaartissinnaallutigut. Tamaanngaanniit taserasaqisumik maninnersaqarpoq aqqusaaqqaagassatsinnik sermip sinaa tikitsinnagu.

Maani ungasissorsuarmiit allaangilaq sermip tungaanut aqutissarput manissuinnaq qaqorasaartoq, isumaqalersilluta aqutissarput aputeqartoq. Tamanna ingerlaqqeriarnissatsinnut naleqqiullugu kissaatiginaqaaq. Siusinnerusukkulli Drygalski-p nunap assiliaa misissorluartaqaarput, taamaammallu sumiiffissisinnaalluta.

Kujammut-kangimut Qarassat Nunataata qaqqai isorartuut sermimut pavungarsuaq kiggigussimasutut ipput, Qarassallu sermii - angineq minnerlu - avisaartillugit. Qarassat Sermiata anginerup timaaniippoq nunataq – Rensdyrnunataq – sermimit ungalusaasoq. Tupigusulluta takuarput timmut anginerujussusoq, nunap assingani nalunaarsukkamiit anginerulluni. Sammiveqatigiinnagaanik kujammut sermeq tulleriiginnarnik maligaasiorpoq. Sermip portunersai immikkuullarissut arfineq-marluk kisippakka. Qarassap Sermianit anginermiit kangimut isigisinnaasarput tamarmi aamma taamaappoq, maannalu sermip portunersaanni qaserasaartoq ernumaammertitsisoq takuarput. Paasilluannikkaluarlugu misigivarput aporfissarpasuit siunitsinniittut. Tuaviinnaq siumut ingerlaqqeriarnissatsinnut immikkut pingaaruteqarsorisakka titartarpakka. Nikinneq ajortunik ataasiakkaanik taarnersaqarpoq. Taakku tasiusimassapput imaluunniit sermimi aqiliornerussallutik. Taarnersat allat arriitsumik nikikkiartorput, tassalu nuissat tarraat. Qaqqap qaaniinnerput sivisunngilaq. Tamaani kangianit nilleqisumik anorlerpoq, ilallugulumi aamma tamatta qasoqqavugut. Taamaakkaluartoq ammuartilluta Baeblerip uumasunik ilisimatuutut uumasunik qimerloqanngitsunik soqtigininnera itertitaavoq. Pakkaluaq kiserliungaartoq malersulerpaa. Utaqqiniarlugu ujaqqamut iigaannarlunga sinilersimavunga, qanillivillunga siggartarnerata tungaanut.

Ullup-qeqqata missaani tupeqarfitsinnut annguppugut, tamaani utaqqiisaa Stolbergip ingerlaqqinnissarput piareersarsimavaa. Ilagut nuannaarluta oqaluttuussinnaalerpagut, sermip tungaanut aqutissarput nassaarisimallugu, ungasianiillu isigalugu ernumanarpassinngitsoq. Sapaatip-akunnerisali tulliuuttut ingerlanerini allatorluinnaq paasisaqarpugut!

Maanna peqqumaasiviliorluta nassatagut qummut assartugassat agguaappagut. Taamaalinerani paasilerparput qutsissutsimut uttut, erngup qalaalerfianik uuttortaanikkut qutsissutsimik nalunaarsuinnermut atugassarput Uummannamut qimassimallugu. Kina pisuaa? Tamatuma paasiniarnissaa piffissaangilaq. Qularnaatsutuaq tassaavoq uuttortaat pinngitsoorsinnaangikkipput. Qanoruna iliorniartugut? Qajaraasiit ajugaavoq. Andreas Andreassenitsialak – siornatigut Drygalskip angalaqatigisimasaa – Uummanniarumalluni neqeroorpoq, naak sila naammaannarluartoq,

tanngassimaarlunilu neriorsuivoq akunnerit 24-t ingerlaneranni uteqqereersimassalluni. Sivitsunngitsoq allakkisaaserluni kangerlukkut silammut ersigunnaarpoq. Maanna aalajangiupparput uanga sissami utaqqissasunga, Stolberg Baeblerilu nammattunik sermit tungaanut ingialluissapput. Baeblerip nassatagut pitsaanerpaamik agguassimavai, tamatigullumi aqqissueqqissaartartuunini nammattunullu siuttuullaqqissutsi takutillugu, taamaattuunissaalumi uanga naatsorsuutigereerpara.

Aallaqqaammut kalaallit nangaarpassipput, nassatassarpasuit assigiinngitsut takuleramikkit, paasivaalli allatut ajornartoq, tamatumalu kingorna piumassuseqarluarlutik. Tamarmik nammakkersoreermata nammagassaq ataaseq sinneruppoq; taamaalisorlu angutit marluk oqarfigineqariaratik nipaatumik sassarput, sinneruttullu nammakkiullugit. Sivitsunngitsoq siuleriaarlutik qaqqakkut tarripput, siulervaat Schweizimiut erfasuat, innuttattulu nuannaarlutik malippaat. Schweizimiut erfasuaraat marluk Bernillu nanua (Kanton-ip Bernip erfasua) qanigisatsinnit asasatsinnit tunniussat, arlaleriarlutik iluaqutaalluavissortarput. Qaqqamiitilluta sivilisunerusumik avissaartariaqartilluta, kiserngoruttup ajaappissaminut sermimulluunniit ikuttaamminut erfasuaraq qileruttarpaa, taamaalillutalu ungasianiit immitsinnut sumiiffissinnaasarpugut. Iluaqutaalluarpoq.

Kalaaleq qatigalik aapparalugu toqqup eqqaaniiginnarpunga, utaqqiisaalu ilitersuutit kingulliit ikerasammut allallugit. Sapaatip-akunnerisa pingasut qaangiunneranniit ullut pingasukkaarlugit qajartortup maanga Sermillip kangerluanut inoqanngikkaluartumut alakkartassavaatigut. Aggustip pingajuani peqqumaasivimmuut utersimannikkutta, ilimagisariaqarpaat sermersuaq itivinniarlugu ingerlaqqissimasugut, imaluunniit ajunaarsimasugut. Taava pujortulik "Godthåb" Uummannamiittoq kingusinnerusukkullu Ammassaliliartusaaq naleqqutumik kalerrinneqassaaq. Nalunartut pillugit Schweizimi Naalaggaaffeqatigiit Siunnersuisartoqatigiivinut sulingiffeqarnera sivitsorumallugu naatsumik allallunga aammattaaq qinnuteqarpunga.

Taamaannerani Andreas Andreasen utaqqikatannaveersaaraluarlunga 20-t sinnerlugit qaqqamut nasittarpara, kangerlullu qinngusersaartarlugu. Ullut aappaanni ualikkut iluliaminiunngivissoq takulerpara! Paatit qillaallattarnerat sunaanaagassaangilaq. Qatigalik nammatugullu marluk isumaqatigiissutigut naapertorlugit timmut sermip tungaanut qiterpaaginnarnikuugamik utereersimasut suaarpakkara. Qinnguserput, qajassuartumillu oqarlutik: "Immaqa Andreas." Immaqa! Kalaallit qajassuartumik oqariartarput. Taanna "immaqa" taakkununga russinut "Nitschewo"-tulli nalinginnaatigaaq. Qallunaallu "immaqa" kalaallinit ilikkarsimagamikku, ajuallannaannangajattumik atortarpaat. Pissusiviusut oqaluttuarigukkit, angutitut ataqqinassusilittut uppernerineqarnissaat ilimagalugu, qallunaamit qularpasillunilu qajassuartumit akineqassaatit: "Måske!"

Kisianni maanna "immaqaangilaq", qularnangivillunilu tassaassasoq Andreas. Noqissinnaajunnaarama qajara singeriarlugu parsiarlugu aallarpunga, kalaallit qimatama tupigisuutigeqisaannik. Kisianni nukikka ingasaallugit takorloorsimavakka. Andreas angugakku allaangilaq talikka katalersut, tassali qasungaarama. Taamaammat suli annermik ataqqinnillunga angut una isigivara, 80 kilometerit ingerlaarsimasooq. Andreas qungujuppoq (immaqa illartumik oqaraanni eqqorneruvoq, uannullu allangilaq ingilitut pilluarneq), qaani pattalaarpaa oqarlunilu: "Ajungnilaq!" Taamaannerani aamma allagartaq uannut tunniuppaa, atortutta nassaarineqarsimaneranik uppersaataasooq, ilanngunneqarsimavorlu: "Iluaqutillugu oqaluttuussinnaavakkit mr. Cook Qalasersuarmut Avannarlermut anngussimasooq 22.-23. april ....". Inuup kialuunniit nalunaarut taamaattoq taama kusanartigisumik atugaqarluni tigunikuunngisaannarpaa: Qaannami iluliansuit tarrartaanni, Issittup erneranit tunniunneqartumik! Taamani sianiginngilara taanna mr.

Cook, kinaanera ilisimarpianngisara, qaammatini aggersuni inuunitsinnut annertuumik pingaaruteqalissasoq.

Tammaarfitsinnut apuukkatta imminut sianiinaarlunga, nuannaarnermik Andreas pinnersoq marlunnik silaqanngitsutortippara, ataatsimik pinnagu, ataasermi sapersimanaviannngikkaluarpa. Andreas naaggaanngilaq. Tamatuma kinguneri aqaguani nammattariaqarpakka. Ingerlaarpugut, uanga, Andreas nammattugullu kinguleruttut marluk, nassatatta sinneri sermip tungaanukaanniarlugit. Andreas-ip petruuliu dunkit marluk ingerlappai. Kisianni kinguaakkiartuinnarpoq, siullermillu talini pissutissaqartumik tanngassimaarluni tikkuariarlugit oqartarluni: "Ajunngilaq," taavalu aliasuppasilluni isikkani tikkuariarlugit oqartarluni: "Ajorpoq".

Nunakkut pisunneq taanna qaannamik angalereernerata ilungersunartup qaavatigut imminermini piunasaavoq annertoq – minnerunngitsumik ukiui eqqarsaatigalugit, kisianni marloriarluni silaqanngitsutornera sakkortusaasuusimagunarpoq. Naatsumik oqaatigalugu nammatakka annikigisassaangereeqisut, petruuliumik 40 pundimik ilapput – qaqqakkut qummukarnermi oqimaalleriaannartartunik, uangalu siuttuullunga aqutissarsioartariaqarlunga. Tassami Aanermiit aqutissarput missingersuinnarparput. Stolbergip Baeblerillu nunap assingi nassarpaat. Uanga aqerluusamik titartagaq pujorsiuullu naammagisariaqarpakka. Tatsit qaqqallu qaavi paarlakaatiinavipput – sulilu sermimut anngunnata.

Sermillip kangerluata qinnguani Aanerit qaqqaanu, Quervainip sermimut qaqqiffata eqqaani.
(Assit: Erik Torm, august 2011)

Pisut kalaallinut ersarissumik nuanniipput. Qaninniaannavippaannga, ilaatinngalu alloriaqqittaratik. Qaavatigut ernummatigilerpara siulerisatta toqqat qaqqami inoqajuitsumi maani takusinnaassanerlugu. Sumi tammaarumaarnerat aalajangersimasumik isumaqatigiissutigiginikuunngilarput. Kisianni ernumanera kalaallinut malugitissinnaanngilara, ingerlaqqiinnartariaqarlungali sumunnarnerput qularerpasinnngivillugu.

Akunnerit aqqaneq-marluk pisoreerlutalu kiisami qaqqaq qaqvarput, qaqqamut allamut isikkiveqarani sermersuarmut – naak suli ungasikkaluaqisumut - isikkivilik. Pissangallunga qaqqat manissuinnarsuarlu qaallorik qinngusersaarpakka, eqqissiallaatigeqisannillu kipparissoq erfattoq, eqqamigut qernertortalik, sermip sinaaniittoq takulerlugu – tupeq! Siuartortagut isumatusaarlutik sermimut tupersimapput, tupeq ersarissunngorlugu.

Qasulluinnarluta apuukkatta – sersersuarmut anngunninni misigissuserpassuit aqquusaagassarigaluakka puigorluinnarpakka – tikilluaqqusaalluarnissarput ikinngutigiiinnittalu uppernarseqqinnissaa ilimagigaluarpakka, maanna ataatsimooqqileratta. Kisinni parsiarneqanngilagut; taamaallaat inuup ataatsip niaqqi tupermi anillakaatsippaa; eqqoriarpara - kingornagullumi uppernarsillugu - qasusimaqisut, sermillu tungaanut aqquataa ilungersunarsimaqisoq.

Kingulliusugut apuukkatta, nammattugut tamarmik utereersimapput, uagulli aqquataani naapinnagit. Tamanna kamanaaqaaq, tassami naatsorsuutigingaluarpara suli ulloq ataaseq ullulluunniit marluk sermimi ikiortigissallugit. Ingiallortigeqqinnissaat piumasimangikkaluarparput, ingerlaqqinnissamut atortoqanngimmata, aammami taamaaliorusunnigvimmata. Sersersuaq, taakkununga qiaamminartuuvoq, aliortugaqarfik, imaaliallaannaq uterfiunngitsoq. Taamaammat pisattagut nammineerluta ingerlateqqittariaqarpagut: tupeq tingerlaatissiamik erngup pitarsinnaanngisanik natilik, inunnut pingasunut pisariaqavippallu sisamanut inissalik (kalaallit ajornaquteqanngitsumik aqqaneq-marluussinnaagaluarpaat), sinngup puui pingasut, qulitsat, ikumasartoq, ulloriarsiornermut silasiornermullu atortut, aputisiutit pingasut, sisoraatit ajaappiaat arfineq-pingasut, sikumut ikuttaatit, allunaasat qupparsiutissat pingasut, taqussat 120 kilo – sapaatip-akunnerinut arfinilinnut naatsorsuussat, kiisalu karsi nakorsaatinik pilattaanermullu atortunik imalik. Taakku tamarmik qamutitsinnut marlunnut Nansenip qamutaanik taaneqartartunut 2,8 meterisut 3,2 meterisullu takitigisunut usilersuuttussaavagut, uniartussaallugillu.

Nalunngereerparput qamutit uniarnissaat ajornakusoortussaasoq, ilimagisarpullumi tamakkiisumik piviusunngorpoq. Qaarsortaniit sermimut ikaarsaarfiit ajornakusooreerput, tamannami tasinngortoqanngikkaagami sermip aanneranik kooqarfiusarpoq ikaartariaqartakkatsinnik, nalunartarlunilu unigut tikillugit naloraartussaassanerluta. Taama pisoqaraangat silatusaarlunga nalunaaqutara pooqattaanit amullugu qungasermiuluttarpara. Allatut iliorsinnaanngilanga. Tamatuma kingorna sermeq pillugu makku paasivagut:

Sermip killinganiit 59 meterit missaat qasersuinnaavoq, marrarmik ujaraaqanillu akoqarnini pissutigalugu; taava qaava qiviaannarlugu aputitit qaalloritsigilersarpoq. Kisianni qulaaniit ammorluinnaq isigigaanni, quppat tusintilikkaat sermimilu putut ammalloriit meeterip affaasut ititigisut takussaalersarput, naqqi marullummik qernarimmik, kryokonit-imik taaneqartartumik millimeterimik ataatsimiit 2 meterit angullugit issussusilimmik, asseqqasut; putut tamakku imermik ulikkaaqqasarput. Qamutit uniartillugit ilaanni aatsaat nakkarfigillarlugillu takuneq ajornartanngillat.

Sermip sinerpiaani qaqutiguinnaq quppaqartarpoq. Akerlianilli qaava sermip aannermigut kuunnguuffiinik ulikkaarpoq putut qulaani eqqaaneqartut saniatigut. Taamaammat qamutit uniarniarnerat ajornakusooqaaq. Allornikkaamik aqutissarsioritariaqarpugut. Qamutit oqimaaqisut amerlanertigut uniarnagit kivillugit akiarlugillu ingerlanneruagut. Arlaleriaqaluta usii tamarmiutillugit ingerlassinnaannginnatsigit usiaaqaarlugit ilaanni pingasoriarluta uteqattaartariaqartarpoq.

Taamaanneraniit artornartut suli ingatseriaannarput. Tupersimaarfitta pingajuanniit sermip qummukarfiginiarnera ilungersunarsiartorpoq. Ilaanni qummukajaanerata 12% angusarppaa, taamaaqataanillu quppanikkiartorluni. Avannamut kujammullu taamaallat quppaqarfiit ersipput. Ullut arlallit annaavagut, ujarlerujussuareerluta juulip 15-iani kangimut aqutigisinnaasatsinnik nassaarnissatta

tungaanut. Taanna kilometerpassuarni avannamut kujammullu periarfissatuaavoq. Aqut taanna tammaanaveersaartariaqarparput. Ullorsiutinni allappunga:

”Nutaamik annertuumik alapernaarsuivugut, paasisaqarfigisatsinnik, sermip timaata pissusiinik paasisaqarfiginerungatsigu, isumannaatsumillu aqqutigisinnaasatsinnik tikkuunneqarluta. Timaani qooqqrnerit siumut takorloorneq ajornartut annertuumik paasisaqarfigivagut. Tappavunga pinissara qilanaarivara.”

Quppaqarfimmi alapernaaserneq
(Assit: ”Durch Grönlands Eiswüste”, Strassburg 1911)

Kisianni taqussagut ingerlalertoqaat, siumukarnerpullu arriigaarmat, sermersuup itivinnissaanik takorluuinerput taamatiinnartariaqarparput. Aalajangerneq mamaakkaluaqaaq. Sisamassaanik tuperfitsinni atortunik taqussanillu pissutsit nutaanngornerat pissutigalugu pisariaaruttutut isikkoqartunik qimatulivugut, usikinnerullutalu ingerlaqqippugut. Tallimassaanik sermimi tuperatta quppaqarfiit qulaanni, 1.000 meterisut qutsitsigisumut annguppugut, neriuppugullu maannamiit sukkanerusumik ingerlasinnaalissalluta. Sermip qaava maninnerulerpoq qupallu akuttunerulerlutik.

Massakkumiit ullut tamaasa assigiimmik iliuuseqartalerpugut: unnukkut qulit missaanni aallartarpugut; qamutit anginerit marluullugit mikinerlu kisermaallugu uniartarpagut. Oqaaseqarpiarneq ajorpugut. Unnuakkut marlunut unillatsiartarpugut. Kujataanit-kangianit kipisuitsungajammik anorimut qamutit oqqiffigisarpagut, seqerngup appasissup qinguai aanngasissut toraartillugit. Sermersuaq aappaluaartuinnaalluni tunguttuaarinnarsaqarlunilu saatsinniippoq. Misigisat angissusiat kusanassusiallu iioraannarparput. Kisianni eqqoqqissaartumik oqassagutta unikaallannigut tamaasa taamatulli soqutiginartigisoq tassa immussuarmik emmentaleritorlunilu puulukiminertornissaq, ajoraluartumilli taakku ullut tamaasa ikiliartorput. Puulukimineq, inuummarissinaq, aatsaat maanna pingaartutut isigilerparput! Taamani allamik takorluuinngilagut, angerlamut apuukkutta, suliasarput siulleq tassaasoq tamatta immikkut puulukip saneramernganik pisiniarnissaq.

Unnuap-qeqqanut uninngallatsiareernitta kingorna qamutit uniaqqilersarpagut, ullaakkullu nalunaaqutaq 6 – 7 missaanut ingerlasarluta; taavalu tuperluta. Tupeq anorimut qajannaarluartariaqarpoq ajaappissanik, sikumut ikuttaatinik qamutinillu, taamaakkaluartorluunniillu arlaleriaqaluni apeqquterujussuusarpoq tupermiitilluta tingitaassannginnersugut. Kangianiit imaluunniit kujataanit-kangianiit anorlertuarpoq. Silap

kiassusia +4-p –8-llu akornanni angalanerput tamaat nikerarpoq. "Unnuakkut" taseqqat sermip sinaaniinnitsinniili sikusarput. Silasiornermut tunngatillugu soqutiginarpoq tassaavoq nunasarnerup nuaasa pinggukulanerat.

Inuuniarnitsinnut tunngatillugu atugarissaassuserput ingasagisassaangilaq. Sivitsunngitsoq alussaait marluinnaat pingasuuttariaqalerpagut. Kisianni nuannaarnitsinnut akornutaangilaq, taamatullu akornutigissanagu, igasutta, erruilluarnissamik pingaartitsisup, nerisassiullaqqissorsuartut kiinnerluni ersersikkaagagu, unnukkut tiitukkatta ullaakkut suppitukkatsinnit orsupalinnera nuannarinnngivillugu. Kisianni aamma sivitsunngitsoq imeq erruinerput atorsinnaajunnaarparput, tassami sivitsoriannngitsoq aatsaat nilammik aatsitsilluta imiliorsinnaalerpagut, petruuliumillu atuinerput killilersortariaqarluni.

Taquarissaangaatsiaqaagut. Aallaqqaammulli aalajangiupparput peqqinnaannaratik aammali mamarisinnaasatsinnik taquarniarluta. Taamaammatt issittumi angalanerni atorluaneqartartoq pemmikani (orsoq neqinik panertunik sequtsikkanik akullugu naqittaassaq) taamaallaat ajornartoornermi sillimatitut nassatarput 10 kiiluinnaavoq. Qunugiummernikuuarput tusartaratsigu "Pemmikanigooq allaangilaq sannakut tarnummik vaseline-mik akusat". Akerlianik kipparissuarannngorlugu tamuanissaa ajorivallaangilarput, naak allat kingornagut oqaraluartut allaangilarooq qaqorsaammik tamualluni. Allaammi Stolbergip issittumi tunisassiaq taanna mamarivippaa. Nerisaqarnerput pillugu 28. juli ullorsitinni ima allappunga:

"Dr. S. tamatigorluinnangajaq nerisassiorparpoq. B. imaluunniit uanga pemmikanimik aalatsillutalu kaffiliortarpugut, S.-ip pissutsi malillugu annikinnerusut tamakku ajunngivikkaluaqisut naammattumik asannissuseqarfiginngimmagit.

Ullut tamaasa kiksit 13-it iffiarlu qernertoq kilitaq nerisarpagut. Apuunnitta kingorna ullaakkut suppiliassat kipparissuaqqat sisamat pemmikanimik 30-40 grammimik akullugit; saniatigut neqit qillertuusarmiut, amerlanertigut neqit aserorterlugit qallersuusiasq imaluunniit mamareqisagut "frankfurterit mikisut" (ullaq manna kingulliit). Taamatullu puulukip quttoramernga Stolbergimit aggorneqartoq (aallaqqaammut kusanarpallaangitsumik), uannillu agguanneqarluni. Uanga aamma ingutsaap sukkuunik kiksitukkatsinnut qallersuusiuullugu kingulerassatut agguassarsarpunga. Baebler punnertorneq ajorpoq, taamaammallu ingutsaap sukkuunik annerulaartumik pizarluni. Ualikkut nalunaaqutaq pingasunut ilagut marluk itersarsinnarlugit, amerlanertigut kiksit marluk ingutsaap sukulerlugit punnilerlugillu nerisarpagut. Unnukkut nalunaaqutaq arfineq-pingasunut imaluunniit qulingiluanut kaffisortarpugut imaluunniit kakao-torluta (puulukip quttoramernganik punnermillu ilallugit), aamma 26. juli tungaanut immussuaq, ingutsaap sukua, ullullu sisamakkaarlugit paarnat qillertuusarmiut. Nerisassiornerput nillujuitsoq tiimik kakao-milluunniit immerneqartarpoq (imaluunniit suppimik) unnuakkut najoqqagassatsinnik.

Oqaaseqaatit: Dr. S.-ip nerisassat erngullu annertussusissaat aalajangersimasooq maleqqissaarpaa. Suppi imerpalasaqaaq – kisianni imerusuttarpugut; aamma kakao taamaaqqaajaarpoq. Annermik aallaqqaammut nerisassioriaaseq pingaarneq aaqqiivigisariaqartarpoq immummik akoorilluni. Tamatigullumi oqaatigisariaqarpoq nakkutigineq ajornartumik nerisassiorartooq, nalinginnaasumillu qalaassinissamut, aalatsinissamut tiggunnerillu naqittaallugit piiarnissaannut piffissap sivikinnerpaanissaa soqutiginerullugu. Suut tamarmik naggatissaanut allaat

kukkuneqannginnissaanik isummertarnini atorunnaavippaa. Kisianni pingaarneq: Nerisassioortarpoq, taamalu sulinermini arlaleriaqaluni nuannersunik isumassarsisarluni; atukkani akueralugit inissippoq, nalinginnaasumillu nuannaartuulluni, inuiaat isornartorsiunerannit sunnerneqarpiartanngitsumik.”

Inuiaat tassaapput Baebler uangalu, soorlulu ullorsiutinnit issuakkanni ersittoq, inuiaat isornartorsiuiumatoqaat.

Ullut siulliit tupitsinni torinngillunilu inissaaleqinakujuppoq. Annermik Stolberg angisooq inissakilliorluni naammagittaappoq. Kisianni ullormiit ullormut allaanngilaq tuperput alliaartortoq; naggataatigullumi toqqup naqqa 2 x 2,30 metriusooq aalajangersimasumik ima agguaassinnaanngorpoq: Dr. S.-ip, B-p aamma Q-p sinittarfii pingasut, atuagaateqarfik aamma sullivik nalunaaquttallu sumiissusersiornermut atortup inaat Q-mut immikkoortitat; tassaapput init kusanartut, erngup pitarsinnaanngisaanik qorsuusumik nateqartut, kialluunniillu ipertuunik kameqarluni iserfigisassarinnngisai. Ilassutitut aamma igaffeqarpugut, taquaasiveqarluta, kiisalu kamiisiveqarlutalu atisaasiveqarluta. Takuneqarsinnaasutut inipalaannguugalumiluunniit inissaq pisariaqartinneqarpoq.

Ullaakkorsioreerangatta sinngup puutsinnut ikisarpugut, naallu atitsinni siku nipipalaamik neeqquluttaraluartoq qaamangaluaqisorlu ingerlaannaq sinilertarpugut. Piffissaq siniffipput sivisungaarneq ajorpoq, tamatumunngalu ersiutaalluarpoq Baebler makinniarlernitta ilaanni oqarmat: Sapaatip-akunneri marluk sineqqissinnaagaluarpunga. Uanga atugarliornersaagunarpunga. Ullup-qeqqata siuinngua siullermeertumik uuttortaasussaavunga, tuperfitta sumiinnera sumiissusersiniarlugu. Nalunaaqutaq arfininngoriartornerani aappassaanik seqerngup portussusaa uuttorneqartussaavoq, kinguninnguagullu uuttortakkat naatsorsoqqissaarneqassapput, tamannalu akunnerup ataatsip missaanik sivissuseqartarpoq. Seqinersiorluni sumiissusersiarneq tassatuaavoq tatiginartumik sermimi sumiissusersissutigisinnaasarput; soorlu imaani umiartortut, uaguttaaq sermip imaani maani taama uuttortaasariaqarpugut.

Immaqa soqutiginarsinnaavoq oqaatigissallugu avannamut-kujammut sumiiffik 200 meterit missaannik eqqorlugu naatsorsorneqarsinnaammat, aamma kangimut-kimmuq 400 – 1000 meterinik eqqorneq ajornanngimmat, peqqissaartumik naatsorsueqqissaaraanni. Inaarutaasumik sumiissusersinerup eqqoqqissaassusianut seqerngup qutsissusaanik uuttuinerup eqqoqqissaassusiata saniatigut apeqqutaavoq, nalunaaquttap nassatap qanoq pitsaatiginera. Tamatumunnga tunngatillugu atortorissaarluarpugut, Schweizimiut nalunaaqutaat marluk pitsaalluinnartut nassaratsigit, taakku sanasuata Hr. P. Ditisheim inussiarnisaaqaluni uatsinnut atugassanngortippai.

Seqerngup portussusaa aallaavigalugu sumiissusersiornerit saniatigut aamma silap pissusaa uuttortarneqartarpoq, tamannalu Baeblerip annerusumik isumagisarpaa, Stolbergillu aktinometeri (qanoq seqinnertigineranik uuttortaata) nakkutiginerullugu, aamma tuperfigisatsinni tamani killingusaaq kaajallallugu nunap assilioqqissaartarpagut, ullullu tamaasa sermip sinaani qaqqat aanngariartorusaarlutik kiisa ersigunnaavipput. Tuperfitsinni aqqutaanilu uuttortaanitta naatsorsoqqissaarnerisigut aqqutitsinni sermip qaani pissutsit erseqqissumik paasinnaalissavagut, tamannalumi angalanitsinni siunertaraarput.

Ullukut – annermik tupeq matoqqatillugu – iluarisimaarnartumik kiattarpoq, seqinnertillugu; ilaanneeriarluni allaat kiaruluttarluni, tupittalu eqqaani tasinngortanittarpoq, annermik sermimi

atsininnerusumiitilluta. Suulluunnit sermimi uninngatiinnakkatta eqqaat aapallattarpoq. Aamma atortutta putunut nakkanginnissaat nakkutigisariaqarparput. Unnuleraangat qianarnerulersarpoq, taseqqat qerisarput, assarnerullu tungitsinnut supoortuartup issi sakkortunerulersittarpaaa.

Taamaalineru ullup ingerlanerani tujorminarnerpaasarpoq, unnukkut nalunaaqutaq qulingiluap missaani tuperput piiassagaagatsigu, nassataaluppasuagullu allunaasanik qerrusimasunik inussatsinnillu issimik qerattarnikunik qamutitut naqitarullugit. Seqineq pujorsiummik sumiissusersineqartarpoq, tarrartat sammiviat aalajangiunneqarluni taavalu kangimut ingerlaqqileraraagut.

Maniilaqarfissuit qaavanni tuperfitsinniit ungasissumi, sermimi narsaamaniusap illuatungaani, 5-25 kilometerisut ungasitsigisutut missingikkatsinni – allaammi naalagaaffimmit akuerisaasumik ungasissutsinik uuttuinnermut immikkut ilisimasalittarput, kaptajn Baebler, sermimi eqqoqqissaartumik ungasissutsinik uuttuisinnaangilaq – takuarput sermimi qattunersaq avannamut-kujammut sammivilik, neriutitigisatsit apummik qallerneqarsimasutut isikkulik; Testamentitoqqamit sunnerneqarlunga atserpara "Qaqqaq Neriorsuutigisat". Ulloq ataaseq tungaanut ingerlaarpugut. "Qaqqaq" saneraasalu qutaarluneri ajorpiangillat, annermik kujataa-tungaani, quppaqarnini pissutigalugu Qarassap Sermianut attuumassuteqartussatut ilimanartoq, qanillillugu maninnerujussuuvoq. Taamaamat tamanna eqqaalu atserparput "Ajornianginnerup qattorna". Tupaallaatigeqisatsinnik ataaniippoq tasinnguaq Taseq Kujallermik taasarpur, avannarpasinnerusumiippormi Taseq Avannarlermik taasarpur, Qaqqap Neriorsuutigisat saavaniittoq. Taseq Kujalleq siusinnerusukkut anginerusimagaluarpoq; tamatumunnga uppernarsaatissaapput sikumerngit sumorsuaq siammaassimasut, qaallorissutsimikkut sermimit qasersumit allaaneruset, sermillu teqqisarterneranut patsisaasut, seqernup qinnguaanut illersuutaanertik pissutigalugu. Avannaaniit kujammut sermip aanneranik kuuk kuuppoq; Qaqqami Neriorsutigisami atsinnerameerpassisooq, taanna atserparput Isertugaatit Qooruat. Kuuit ikaarniarneri ajornartorsiutigisarpagut, tamakkualumi arlaqartut ulluni tulluittuni aporfigisarpagut, ilaanni qujanartarpoq usigut puisip amiinik puulianut imermik pitarneqarsinnaangitsunut poortuunnikuugatsigit. Isertugaatit Qooruanni 1.200 meterit missaanni qutsitsigisumi sermeq apummik qalligaq siullermeerluta naammattoorparput, sivitsunngitsorlu ilarput qupparmut siullermut nakkarpog. – Maannamiit teknikkikkut sermikkoornermi atortut tamaasa atorlugit sillimanialerpugut; allunaasat takisuut, qamutit uniartuulu tamarmik ataqatigiissumik pituutaqartiterlutik.

Qamutit uniarlugit juulip 9-ani aallarteqqaarnitsinniillu maannamut 18-ianut, kamippatta qaavisigut saviminernik quaannaveeqquteqartuarpugut; paasinarsivoq taakku pinngitsoorneq ajornangajavissut, sermimi maniillani quaannaveersaassagutta, qamutillu maniillatigut tunumoortoorutiginagit uniassagutsigit. Saniatigut kamippatta "Lauparsko-t" alui illersorneqarput, kingusinnerusukkut sermimi qutsinnerusumut pilluta sisoraasersornitta tungaanut, tamannalumi iluaqutaanerusoq paasivarput, quppat ilaatigullu aputip sionnalisap qaava manngertoq aamma aput nutaaq maakkarnartuliorfiusoq sisoraateqarluni aqutigiuminarnerrumata.

Isertugaatit Qooruanni tupaallaatigalugu aamma tatsimik naammattuuvugut. Kujaqqunniaraluarparput, kisianni paasinarsivoq kuua sakkortullunilu itingaarmat utertariaqarluta, pisarioqisumillu anorersuup ataani utersinnarluta tatsip qulaani tupertorluta. Tuperfitsinnit tassannga "Peqqusersusaarnerup Tasianit" aqaguani "Cirkusip Tasianut" ingerlaarpugut, maanna kukkunerput ilinniutigalugu saamiup-tungaatigoorluta. Tatsit taamaattut itersiumanerniikkajuttut tupaallatsittuarpaatigut. Aqaguani taseq alla, imaluunniit taseraq alla, aamma tikipparput. Aallaqqaataaniilli nuannariinnarlugu masarsuit suulluunniit,

taseqqat aputeqarfiillu saneqqutagut ikinngutitta aqqinik atsersortarpagut, taamatut atsigassaqqikkaangata. Taamaammat assersuutigalugu G.. inoqajuitsoqarpoq, R... taseqarluni, ... masarsoqarluni. Kisianni nammineerluta atsersuinerput tamanna sermersuup aserornissaanut isertugaataajuassaaq. Tuperfippit kingulleq pisortatigoortumik ateqarpoq "Pujup Qoorua", tassanimi ulloq ataaseq pujornera pissutigalugu uninngasariaqarpugut.

Aqaguani ullaakkut Baeblerilu qinngusersaaratta isumaqaleraluarpugut qernertuminermik siunitsinni sermimiit nuisasumik takulluta. Qaqqaq, nunataq! Pikkutsattorujussuuvugut; kisiannili Stolbergimut oqarata, takusarpullu atserallarlugu "Schweizimiut Nunataannik", nipaatumillu nuannaarluta kangimut-kujammut ingerlaalerluta. Akunnerit marluk paarlakaattunik neriuteqartareerluta, paasivarput apusinnernerup tarrartaa takusimallugu, qaamarngup qinngornerisa akisugunnerat pissutigalugu portunerusutut isikkoqartoq. Pakatsinerput ilaatigut illuatungilerneqarpoq maanna sermip qaava quppaqanngingajattoq tikikkatsigu, silaqqissiulerluta, anoreqarani seqinnarik, atisagut masattut panersersinnaallugit, silami igalluta, kiisaluuna ilulliinnaalluta tuperput ammatiinnarlugu sinnissinnaasugut. Tikitarput atserparput "Mont Soleil" (Seqerngup Qaqqaa). Sermimi itersisimanerujussuit manissuinnaat, tasertaqanngitsut avaqqullugit – aammami ullukut imermik takussaasueruppoq – ingerlareerluta, paasivarput sulii Qarassap Sermiata timaaniilluta.

Baebler qimatulivitsinni issittorsiuteqarluni
(Assit: "Durch grönlands Eiswüste", Strassburg 1911)

Unnuinnartoq ingerlaqqippugut, ingerlaannarlu paasillugu quppanik ajornartorsiornigut sulii qaangiutinngitsut. Maninnersamiit qoorortamut quppaqarfioqisumut annguppugut, taakku talerpimmut saamimmullu tullerriaaginnarput. Saniatigut apusinnernerit ikaarfiusinnaasut amerlanertigut qajannaqaat. Naggattaatigut Baeblerip - serminik quppanillu ilisimasalerujussuusup – aqut toqqagarput akerlerilerpaa, akisussaaffillu tamarmi uannut tutsinneqarpoq. Sapingisanguatsinnik ikaarissamiit ikaarissamut ingerlaniarsarivugut, kisianni putsermat sapersngusariaqarpugut tuperfimmi "Qivittumi". Siumut ingerlaarnissatsinnut piffissaliussatta killinga angulerparput. Isumasioqatigiinnersuaqarpoq, aalajangiuppapullu, sulii ulloq ataaseq qamutit uniarlugit ingerlaqqissalluta. Tassangaannit Baebler uangalu sulii kangimut ingerlaqqissaagut, Stolberg tupermut qimallugu, tamaani piffissami tassani alapernaasigassat pisariaqartut isumagissammagit.

Ulloq kingulleq ingerlalluarpugut; maanna sioraasernikuuvugut, iluaqutaaqaallu; quppat ikaarnerini uninngarpiarnerluunniit ajorpugut. Aqqutigisatta saamia-tungaaniippoq sermimi qattunersaq isorartooq, Qattunermik Avannarlermik atsigarput; 20 – 40 meterisut ikertutigisunik aputitoqqamik qallikkanik quppalik. Maani aamma apusinnernerit takussaajuarput, sermip qaavata kipissaanngitsumik assigiiaaginnarnerani allannguallaataalaartartut.

Angalanitsinni killiffipput pillugu Stolberg allappoq:

”Maninnersaq maanna killiffipput angallavigileratsigu, qupparsuit illorpassuaqarfanni aqqusinersuartut nerututigisut tikittarpagut, sinaat allaanngillat sissat, taamaakkaluartoq ikaarniarneri ajornarpallaanngillat, naammattumik qanganitsernikumik apinikuugamik. Qupparsuit taamaattut qularnanngitsumik ukiunik untritolikkaanik pisoqaassuseqarput, oqaatigineqartutullu amerlanertigut apummik qanganitsernikumik ulikkaartarput, aqqusinnernullu qaqortunut avatangiisiminnut naleqqiullugit appasinnerusunut assersuukkuminarnerupput. Ilaanni sivisoorsuarmik aqqutit pinngortitap piliai taamaattut atuartarpagut, quppat sammivii maliinnarlugit. Taamaakkaluartoq sermip maninnersaani tamaani ingerlaniarneq ajornakusooqaaq qulit angullugit issittumi, kangianiillu sakkortuumik anorlertuarnera pissutigalugu qiianangaarmat. Anorip aputimerngit manngertut aalangusersumik sianaarpaluttumillu, pinnguarnertut ittumik eqqatsinni ungasissumilu sermip qaani tarrajuttumi teqqalatippai. Sapinngisatsinnik kiinnagut aqqatitsinnik amernik assersimaarniartarpagut, aputimerngimmi manngertut teqqalasut kiinnatsigut kilertiteriaannaavatigut. Assersuutigalugu qamutininik uniartilluni orlulerluni aqqateqarani apummut ajaperaanni, kisianni ingerlaannaq assakkut kimillalluni. Taamaammat issi piinnarnagu aammali aput manngertoq pillugu kiinaq assaallu sapinngisamik illersorniartariqaqarput.”

Kangitsinni nuiaq nikittanngitsoq isigaarput, neriusaatut qalipaateqartoq. Anorleraluortoq nikinnek ajungaarmat akunnerpassuarni – ilaatigullumi ulluni arlalinni – aqqanilissaanik tupperfissatta tungaanut nalerarisinnaavarput. Sioraatinik ingerlaqqitsinnata marluulluta sivisunerulaamik qasuersaarpuq, taamaannerani Stolbergip sorpassuit nukittorsaatigisinnaasagut piareersarpei.

24. juli unnukkut aallarpugut, unnuarlu naangajallugu uninngingajavilluta sioraatik ingerlaarluta, kangianiit anori assorlugu, aqaguani ullup-qeqqata tungaanut.

Aqqutigisatsinni sermersuaq imaappoq: Maninnersat pingasut tulleriiginnaat aqqutigivagut, tamarmik 10-12 kilometerisut atitutigisut, sivinganernik 50 meteriniit 100 meterinut qaffariartortunik akunneqartut. Maninnersat tamarmik killingi 10-20-nik quppaqartarput, sumorsuaq avannamut-kujammut sammisunik, amerlanerilli apummik qalligaasarlutik. Qaavini aput nakkakaasimatillugu sermersuup ukiukkaartumik ikiariissitaarnera takusinnaavarput. Sermeqarluarfiit annikinnerusumillu sermeqarfiit akuttoqatigiiaamik paarlakkaapput. Quppat allanut naleqqiullugit ikertunnginnerupput; aqqanilissaanik tupperfitsinniit uternitsinni 40 meterit angullugit ikertutigisut naammattoorpugut.

Qutsernerpaamat killiffitsinni maani sermeq 1700 meterisut qatsissuseqarpoq. Kangimut taamatut isigisarput tamaat qaffariartuarpog.

Sermimi seqineq kaaviinnartooq

Alfred de Quervain ungasinnerpaamut
Killiffiminni

(Assit: "Durch Grönlands Eiswüste", Strassburg 1911)

Sumiissusersiut sekstanti atorlugu avannarpasissuserput uuttorparput. Taava sisoraatitta qaavanni akunnerit marlussuit sinikkallarpugut. Tamatuma kingorna seqinersioqqippunga kippasissutsitta uuttortarnissa siunertarlugu, naggamillu killingusaaq kaajallallugu qimerluuivugut. Sivisunerpaamik kangimut qimerluuivugut. Maanna nukeqarluarluta akornutissaqaratalu killiffitsinni utiinnartariaqarpugut! Ajoraluaq! – Allatut ajornaqaaq maannaqittariaqarpugut!

Utimut aallarpugut unnuk unnuarlu naallugit sisoraatitsinnik ingerlaarluta. Kangimukarnitsinni tumigut anorip ersigunnaartereersimavai. Pujorsiut atorluaqara, taamaalillutalu aqaguani ullaakkut nuannaarluta tupermut uterluta. Kingusinnerusukkut naatsorsuinitigut paasinarsivoq timmut 100 kilometerisut ungasitsigisoq qaangersimagipput, ingerlaarnitsinni tassani siumut utimullu 85 kilometrit sisoraatinik ingerlaarsimagatsigit.

Stolbergimut qimataasumut kiserliorneq nalorninerlu qularnanngitsumik sisoraatinik angalanermit ilungersunartumit tarnikkut artornarnerusimavoq. Kiserliornini ullorsiummini ima allaaseraa:

"Atortut pisariaqarnerpaat nammattakkallu oqimaatsut nammallugit Quervain Baeblerilu 24. juli unnukkut nal. 9 sisoraatinik anori sakkortoq assorlugu kangimut aallarput. Anori nipiliorluni tupermut supoorpoq, sakkortuumillu ilummut naqittarlugu. Sisoraatikka nuui imminnut tutsillugit tupermi napparpakka, taamaannissaat ilimaginiarnagu paasigakku anorimut illersuutaalluartut.

Maanna kisima inuullunga, kisimiinneq silarsuarmi akornusersorneqannginnerpaaq ilorrisimaarutigisinnaavara. Soorunami eqqarsaatinniippoq qanoq iliussanerlunga ilakka tamarmik tammartajaassappata, imaluunniit arlaatigut siumut takorlooriinngisamik pisoqarneratigut, isumaqatigiissutitsitut ullut-unnuallu marluk ingerlaneranni utinngitsuussagalarpata. Piareersarpunga utaqqinerma ullunik marlussunnik ilasariaqalersinnaaneranut, aatsaallu taqaarulluinnaruma qamutit anginerit – quppasiutikkumarnerit - uniarlugit utimut aqutitta atuarnissaa takorloorlugu. Imminut miserratiginngilara quppamut nakkarnissara, iluatsitsillunga navianartunik tuusintilikkaanik qaanginissaanniit, quleriaammik ilimanarnerusoq. Nalerassatut ikkussuussagut sulii ersikkalarunilluunniit iluaqutaagaarnaviangillat. Iluatsitsillunga qimatulivipput sisamassaannik tuperfitsinniittoq tatsit akornisigut angussagalarukku, quparsuit tullinnguuttut qaangersinnarlugit, ilimanaannaavoq sermip killingani portunersat maniilaqaqisut qaangerniarluartillugit perlersimassasunga.

Taamaattormi, sooq tamakkuninnga eqqarsassaanga? Taama pisoqarnaviangilaq, Quervain Baeblerilu tupermut utissaqqaarput. Taamaamat isumalluarlunga akunneq allortarlugu uuttortaanikka aallartipakka, kisitsisit tunngavissagut uuttortarlugit, akunermiullugu sinillatsiartarlunga, uunnaavimmullu nilammik aatsitsisarlunga, angalasummi uterunik inoqajuitsukkoorsimasutut imerusussapput.

Taama akunnerit 30-t ingerlapput. Tupip silataani suliassaqtillunga inoqajuitsoq nipaaisoq avatangiiserisarpa, kaajallallunga kipisuitsoq taanna, inoqajuitsoq qaortoq, qilak tungutsuuarik. – 26. juli ullaassakkut soorluuna suaarpallattoqartoq, kinguninngualu Baebler nuivoq. Oqaasia siulleq: "Imeqarpa?" Piareeqqavorlumi! Kinguninngua Quervain aamma nuivoq. Tamarmik anguneqarsinnaasut angusimavaat."

Utimut ingerlanerput naatsuinarmik eqqaassavara. Sermersuaq suli missorluarumallugu timmukaarnitsinniit avannarpasinnerukkoornissarput toqqarparput. Ulluni marlunni anori assornikuusarput iluaqutigaarput qamutigut tingerlaaseratsigit. Taava quppaqarfimmut pivugut tissiarsinnaajunnaarlutalu.

Aqqaneq-aappaasaannik tuperfippit atserparput Tillinniaqarfik, imaangitsoq tillinniarfigitikkatta, kisianni inissisimamera iluaagaarmat, aputip qaava manngeraluarluni sisoraateqarani maakkarnaqaaq, qaavata ataatungaa tamarmi aqiliortuinnaagami. Aputip ataani quppat ersinngillat, sumut tamaanga sammiveqarlutik, taamaammallu nalunarluinnarluni "tillinniatut" tassanngaannaq appakaateriasarneq qanoq kingunipiloqartigissanersoq, akornatsinnilumi tusatsiagaq ingerlaarpoq (naak pisortatigoortumik ilumuunnginnerarneqaraluartoq) itinersuup ersinngitsup qaarpiaani tupersimasugut. Eqqarsaat ingerlaannaq peqataasut ilaasa akornanni sinissaarutitsisoq.

Utimut ingerlaarnitsinni immikkut ajornartorsiutit allat marluk aamma nalaatagut uani eqqaaneqassapput: Siullermik utimut ingerlaarnitsinni Tatsip Kujalliup eqqaani arfinilissaannik tuperfikutsinniit aqquqartoqarput atuartariaqarparput, taamaallaammi tassanngaanniit kippasinnerusumi aqquqartissakkut navianarnerusukkut siusinnerusukkut eqqaaneqartukkut aqquqartissuaq nassaarisinnaavarput. Utimut aqquqartissinnit nutaamiit quppat aqquqartoqarlugit arfinilissaannik tuperfikutsinnut annguniarnerput ajornakusooqaaq. Piffissap ilaa isumaqarnarsigaluarpoq soorlu sermersuup iperarumangikkaatigit. Tassalu arfinilissaannik tuperfikutsinniit qimatulivitsinnut aqquqtaani. Qattunersat maniilaqarfissuit itivillugit ingerlavippit nassaarineq ajornangajappoq, timmullu ingerlaarnitsinni pujorsiut iluaqutsiullugu titartaasimangitsuuguma nassaareqqissimanaviangikkaluarparput. Aqquqterput taanna timmukaarnitsinni ulluni marlunni ingerlavigisarput maanna ulluinnarparput. Qimatulivippit aamma ujarlerujussuaqqaartigata nassaarisimanaviangikkaluarparput, Schweizimiut erfalusuat tamaanga ikkussarput suli atasimangikkaluarpat. Qimatulivitta uterfiginera nuanneqaaq. Tuperfitta siuliata tullianiilli killisimaakujulluta tammaarfippit Perlerfimmik atsernikuuarput, sukkuutigut, kiksiutigut immuillu nungummata. Aqquqterput kingulleq pillugu ullorsiutinni ima allappunga:

"Das war eine Nummer!" – Stolbergip oqariaasia issuarluannarlugu. Akunnerit 24-t ingerlaarpugut - qattorngit maniilaqarfissuit pingasut eqqissilluta ajugaaffigaavut; pemmikanitorniarluta, pujorsiutip sammivia misissorniarlugu sermillu iperarumaneraatigit eqqarsaatigiumallugu unikaallattarpugut.

Timmut aqputaa nassaariuminaappoq utimulli suli nassaariuminaanneruvoq. B-p isumagissaartuunini attattuarpa; tamannalu nersornaatissaraa. Qattorngit maniilaqarfissuit qaavanniit illuatungaani aqputissaasinnaasut alakkarterpakka. Arlalitsigut aqputissatuarput meterip affaannaatut nerututigisarpog – iluatsivugulli. Maniilaqarfiup ataani "maninnersaq" aqqulloqaaq. B. kisimiilluni qamutinik mikinernik uniartuusoq piusaamik ingerlavoq. Qiterpaarlutalu paasisinnaasatsinnik paarlanneqarumavoq. Taava uanga qamutit mikinerit unialerpakka. Tiaavuluaraq qamutit isikkulik! Kinnguffiusinnaasut tamarmik kinnguffiupput. Qanoq pisoqarnissaa naatsorsuutigisassaangikkaluaraangalluunniit taama pisoqararaaq. Qanoq iliallallutillu qamutit marrittarput, tununniit nissukkut aportarpaannga nikikkumajunnaartarlutillu. Nipera tamaat nilliarusukkaluarpunga."

Utimut aqputaani ajornartorsiut alla tassaavoq sermip sinaata qaava piffissap ingerlanerani suli maniilleraannarsimammatt, sermillu qaani kuuit suli itinerulersimallutik.

Qimatulivitsinniit sermip killinganut ingerlaarnerput tamatta puigorsinnaangilarput. Avannarpasinnerulaartukkut ingerlanarluta toqqarnikuuarpog, aqputaa qaninnerussammatt.

Sermikkut ingerlaartoq
(Assit: "Durch Grönlands Eiswüste", Strassburg 1911)

Aqputaami qaninnerugaluarpog, kisianni suliassaaleqinngeqaagut, naak nuanniisut amigaataangikkaluqaqisut. Qamutigut oqimaaqisunik usisut qanoq iliallallutillu tasinngortanut nakkartarput, siumukartilluta qamutit sermip kuuinut nakkartarput, ilaannilu tunummut sisoortoorutigisarlugit. Annermik qamutit mikinerit "angajumissut" eqaatsiginngitsut, kamanaaqaat. Aallaammi aqeqqiuppagut, piunasaannatsinnik aterusersorlugit. Ernumagaara piffissap ilaa inini akimarpalaartuni oqaatsit akuerisaasut killissaat qaangerujussuarlugu oqaluttalerluta, naak akornatsinni immitsinnut oqaluuteraaserput angalanerup ingerlanerani pitsanngoriaraluartoq. Tamanna pillugu juulip 27-nili allappunga: "Maanna immitsinnut oqaluuttarnitsinni inussiarnisaarnerusumik minnerunngitsumillu mianersornerusumik nipeqartalerpugut: "Immaqa." "Taama isumaqarpit?" "Una pillugu illit qanoq isumaqarpit?" "Immaqa paatsoorsimavagut?" Kiisalu nersualaareqqinneq: "S. taamatut oqariartaaseqartuarpoq."

Ilungersornerpaaffitsinni allaat, qasulluta anertikkarlutalu qamutit qaavanni nalaasaartilluta, qiimanerput attattuarparput. Assersuutigalugu Stolbergip isumassarsiaa malillugu sermimi kuuit taasarpagut "inunnut marlunnut iliveq" imaluunniit "inunnut pingasunut iliveq" – apeqputaatillugu marluulluta pingasuullutaluunniit qamutit ikaaruttariaqassanerlugit.

1. august sermip killinganut apuuppugut. Ilungersuanikuunerput akilerlugu ulloq qaserserfigalugulu nuannafigaarput. Stolbergip misigisani ima allaaserai:

“Sapaammi augustip aallaqqaataani sermip killinganut annguppugut, persuarsuungaalerluta, kingullermeerluta sermimi tupertoratta, sivinganermilu sermimi tatsip qulaaniittumi uumassuseqartunik takoqqileratta nillianigut tusarsaapput. Maanna silarsuaq kusanangaartoq saatsinniippoq. Qaqqat isiginnaartitsiviup tunuliaqutaatut ittut tulleriiginnaat tungujuaarlutik kimmu Baffinip Kangerliumarnganut aanngariartorput. Appat qaqqasa Nuussuullu 2000 meterisut portutigisumik Qilertinguamik qaqqarsuaqartup ilassisutut ippaatigut. Sermiliup Kangerlua tungujuaartoq, ilulissat qaalloriit kitaani imarpiup tungaanut aqqusaagaat, inussiarnisaaginnartutut isikkoqarpoq. Qanitatsinni Aaneq tarratut naleqqiussimavoq, qutaarlunnaasunik innaqarluni maani silarsuarmi angingaartumi kiserliorluni naalagaavoq. Maanna sapaatip-akunnerini sisamani oqassananga qilaanerisimasara nalliuppoq. Pisortatigoortumik imigassamik kuseriarninguamilluunniit nassataqanngilagut; tassami Dr. De Quervain-ip aamma Dr. Baebler-ip tamanna sianiginngilaat, taamaammat tupaallannerat suli anneruvoq, rommi literip kuartia isertorlunga nassatarinikuusara saqqummerakku. Rommi taanna immiartorfinnut tiitorfinnullu arfinilinnut uuttoqqissaakkamik agguapparput, cigaanik marlunnik cigaretsimillu isertorlunga qillertuusamatiinnikuusannik pujuallattaajutigaluta, ajugaanersiorluta nuannappugut, nuanneqisumik nalaatsornerinnakkulli Schweizimiut inuiattut ullorsiornerat aamma 1. august pisartog iluatseqqinnaarlugu nalliuttorsiuutigialugu.”

Oqarsinnaavugut periarfissarititaasut iluanni angorusutagut angusimallugit. Ulluni 26-ni qamutunik uniarpuq 250 km ingerlaarlugu. Timmukarnitta killilerneratigut ilisimatusarnikkut soqutigintartut amerleriarput. Paasivarput maannamut ilimagisamit isorartuneroqisumik sermip qaavata qanoq issusaanut naqqata qanoq issusaa apeqquataasoq. Sermip killinganiit 80 kilometerisut ungasitsigisumi suli qupparpassuaqarpoq, Nansenilli Kitaani sermip killinganiit 40 kilometerisut ungasitsigisumi Tunumilu sineriammiit 15 kilometerisut ungasitsigisumi quppaqarfiit kingullit nalaarsimallugit.

Isumaqatigiippugut Baebler nammineq kissaatini naapertorlugu sermip killingani tupermiiginnarallassoq, qaqqaqarfanni sermimut attuumasuni naasut misissoqqissaarumallugit. Stolberg uangalu tuaviinnaq kangerlummukassaagut sinngup puui allallu nammallugit qajartortut attaveqarfiginiarlugit. Ulapeqaagut tassami Qarassap nunataani uuttortaanissat pilersaarutigeriikkavut angumeriniartussaavugut umiarsuup Uummannamiit aallannginnerani.

Sermimi tatsip kuuata suli nunamit sermitaqanngitsumit avissaaqqatippaatigut. Ikaarfissatsinnik nassaarpugut, nalunaaqutarlu ujammiuteriarlugu kuuk nilleqisoq 20 meterinik ikertussuseqarluni nunamut sermeqanngitsumut akunnermiliuttoq ikaarlutigu. Nuna tamanna qaarsuinnaangajaagualarluni inuunerup uppersaataatut ippoq, sungaartorsuit ukaliusallu sumi tamaani takussaammata.

Kangerluk tikikkatsigu qimatuliagut nikissimangitsut nanivagut; taamaallaat pooq umiarsuarmi taquaasartunik 50 pundinik imalik peqanngilaq. Qularnanngilaq kalaallit utileramik taquassaqannginnamik taamat tigusimassagaat. Karsimi aamma ersipput Jens Fleischerimiit allakkat marluk, qajartortut qimassimasaat. Qaannat – ingerlaqqinnissatsinnut ernumaammernaq. Sooq qaannanik maaniittoqanngila? Allakkani kingullerni aamma kalaallit nappaalalersimasut allaqqavoq. Uatsinnut kingunipiloqarsinnaavoq. Maannali utaqqerusaartariaqarpugut. Tupeq qimatuliat akornanniittoq napparparput, sallerpaatillugulu sininniarsaraluta. Sila kialarpoq, ippenaarussimavoq, taamaammat tupeq ammatiinnarparput avammut isigisaqarumalluta.

Maaniilluta nuanninngitsumik misigisaqarpunga: iternikka tamaasa sermiinnarsuarmiittarpunga. Aanerup innai, eqqatsinni qaarsaq, qaqqat qaavi gnejsiusut, toqqup saani issoq: tamarmik sermiupput qununangaartut. Tupermit anivunga isikkakkalu imermut nillarimmut kinillugit; kiisamiuna takorruukkakka peeruttut. Kisianni iterlungalu tupermiit silammut alakkarnikka tamaasa isigisara tamarmi serminngorsimasaraaq. Iluaqutaanngitsumik isikka tagiartoraluarpakka; silaga atorlugu isigisama akerlerluinnaat nuisinniaraluarpakka, qaarsut aappalungajattumik qalipaataat, ivikkallu qorsooqqissut takorloorlugit. Iluaqutaanngilaq, aatsaallu tupermit aneqqillunga nuna qaarsorlu attualerakkit aqqippunga. Aatsaat maanna paasilerpara ulluni kingullerni ilungersuangaarnitsigut inuup killissaa tikissimallugu. Ilannut naleqqiullugu uannut immaqa annerusumik piumaffigisimavunga, tassami angalanitta iluatsinnissaa akisussaaffigeneralu pingaarnertigut allamiinnani uanniippoq, aamma piffissap annersaa taamaallaat akunnerit sisamat-tallimat sinittarpunga; ilanniit akunnernik marlunnik sininnikinnerullunga. – Umiarsuarmut ikereernitsinnut allaat sermimik takorruuiuarpunga. Umiarsuup sarpiata sajuppilunnerata inigisatsinnilu iikkap attuanerata ilaanni unnuakkut sermersuarmi quppami kiggigussaannginnerput upperilersissinnaasanngilaat. Angalanerput tamaat eqqissisimavunga imminullu tatigalunga.

Utaqqinitsinni assarnerunnaarluni avannilerpoq, kangerlullu uleruloorpoq tuperput sissamiittoq angullugu. Taamaalinerani iluliarsuaq qanillilluinnarsimavoq. Sanileq nuanninngitsaq, tassami aseroqqajaasutut isikkoqarpoq, sikumerngillu imaanut nakkaajuarlutik. Iluliaq tupitsinnut taama qanitsigisoq iseqqasoorutigissagutsigu, qularnanngivissumik tuperput malissuarmik qarsunneqassaaq. Sinitsilluta taama pisoqassappat ulorianassaqaq. Ernumanerpullumi peqqutissaqarpoq. Aqaguani iluliaq aserualerpoq iseqqilerlunilu. Tiffasinnerulaartumi sissamiippunga. Iluliaq aserorpoq nipilioqisumik, kangerluk qappiortuinnanngorpoq; iluliat ilaa maannamut nuisagaluartoq imaanut morsuppoq, maannamullu ersinngitsortaata seqummai qeqertatut nutaatut puttallakaapput. Malerujussuaq sissap tungaanukaarpoq. Stolberg, nalunnguarniarsariarluni tassanngaannaq akornuserneqartoq, atisani tiguinnarlugit qummut qimaavoq, uangalu arpaannaq tupermukapallariarlunga nammattakagut erlinnartuutitsinnik - allataavinnik nalunaquttanillu - imallit qimarnngullugit. Qujanartumik taamaalinerani tininngavoq, sivitsunngitsorlu iluliaq saavippoq, malissuullu taamaallaat sikualuit qeqquarpassuillu tupitta saavani malunnniutigai. Taamaalilluni sermersuup qimakkaluaratsinniluunniit malersortuarpaatigut.

Nilamerngit tupitta saaniilersut imiliassatut qujanarsimassagaluaqaat. Eqqatsinnimi puilasoqanngitsuuppat sivirusumik ujarleqqaarluta nilattarsinnaasimassagaluarpuqut, imaluunniit kuummut eqaloqarfimmut qaannamik sivirusuamik ingerlaqqaarluta imertariaqartarsimassagaluarluta. Kalaallit sulisorisatta siulliit ilaat isertuarluni tarrikkaagami minutsit qulit ingerlanerinnaani utertarpoq puilasup ernganik mamarluinnartumik imertaaqarluni. Tassannga ilikkarparput sumi puilasoqartoq. Kingusinnerusukkut takkuttut naluaat, taamaammat assut tanngassimaarpunga, kiisami kalaallit ajoqersuussinnaagakkit.

Sivinganerup qulaaniippoq ujarassuaq orsuaasanik qalippernikoq, saavaniit sivinganeq tamakkerlugu naasimasut, naggorissutsimigullu imeqarluarneranik ersersitsisoq. Kisianni imeq imminermini ersinngilaq, taamaallat ujaqqap ataani qorlorpalaaq tusarsaavoq, sikilluni ujarlerfiunngitsuunngitsoq, tamaaniipporlumi itersineq imermik ulikkaartoq, isertukkatut toqqoqqasooq. Kalaallit ilikkapallappaat illarlutillu, erngup qaninaarnera piinnarnagu aammali isertugaq puilasullu qorlorpalua nuannaarutigigamikkik.

”Sooq aamma taamarsuaq puilasoq persuarsuutaassava?” Atuartora puilasunik erngullu ruujoriinik sungiussisimasooq immaqa eqqarsassaaq. Kisianni allatigut aamma pisartuni pinngortitap malussarisissusiata pinngitsoorneqarsinnaannginnera ilikkakkatta ilagaat. Ikinngutaavoq arnaq inuttut

attuumassuteqarfigisarput. Tuaviorluni ornittariaavoq, soorlu اساسامۇت oqaasiinik tusarnaariarluni. Oqarfigineqassaaq: "Asasara puilasooq", oqaatsiminillu ajornaatsunik ilumoortunillu akisaraaq. Qujaniangaarlunilu allaammi upperisarsiorpalaartutut qimanneqassaaq. Kinaluunniit inuup pingortitallu nukiiisa akornanni pissutsit aamma pingortitamik pingaarnerusutigut eqqarsaatit takorluuinerillu pingortarneri pillugit itisuumik eqqarsaatersorniartooq, iniminiiginnarluni taamaalorsinnaanngilaq. Sermimeeqatigaluta puilasullu eqqaaneeqatigaluta tamanna ilinniarneqarsinnaavoq.

Ullut aappassaani siallersorsuugaa kiisami qaannat anngupput. Anorersuarnera pissutigalugu aallarsinnaasimangillat, maannalu utaqeqatigisariaqarluta silarlunnera pissutigalugu. Mamartuutigut saqqummiussinnaasagut tamaasa sassaalliutigaavut, taakkulu nakussamik kaffillerfigaatigut, anorlerlunilu sialleraluaqisoq qaqqami quppartami masanngitsumi sanasimasaminnik. Silagissiimimmat qinngutigatorumavaat, kangerlummi imaq umerorlugu, oqarlutillu: "Immaqa ajunngilaq!", taava Jens Fleischerimut allakkisarlutik aallarput, allakkani nalunaarpugut iluatsitsisumik uterluarsimalluta umiarsuarmullu aaqqungaluarluta. Aqaguani unnuinnartooq kangerlummi seqqorpallappooq: Jens Fleischer nammineerluni takkuppooq, annilaangarpalullunilu apeqqutaa siulleq tassaavoq: "Naak angut inuusuttoq? Toqua?" Angut inuusuttoq pisaa tassa Baebler. Qajartortut marluk arlaannaataluunniit ilagitilluta takusimangilaa, taamaammallu lkersammut kalerriisimallutik: Baebler sermimi ajunaarsimavoq. Jensi ernumasoq assut annilaartissimavaat, naallu allannikuugaluartunga nammineerluni aallarluni. Ernumanermi saniatigut nassatarivai eqaluit pujuukkat marluk – mamaq! Ulluni tulliuuttuni tammaarsimaarfippit tikeraaqaaq. Umiatsiaq utimut nammattussatsinnik inuttalik takkuppooq, Stolbergilu ilagalugit sermersuup tungaanut aallartorlu, Uummannap nakorsaa Dr. Berthelsen aamma takkuppooq, sivikitsumik alakkaalluni, aammami taassuma ajunaartoqarsimanissaanik ernumaneq tusarsimavaa, aammalu kuuk eqaloqarfik soqutigivaa, kangerluup qinnguata eqqaaniittoq.

Sivikitsumik eqalunniataavunga. Eqaluit ujaqqat tamaaneereersut aamma kuummut nakkaatitat tunuiniittarput, tiguinnarlugillu pisarineq ajornangillat, kisianni aalisakkat angisuut, niggoqartut taakku paatillugit orlulluni kuummut isittoornissaq aanaralaarsuaq.

Ajoraluartumik Stolberg ilaalu sermimiit suli uterianngitsut umiatsiaq aallartussaavoq. Quianarlunilu alianartumik erloqinartut naapitani ima oqaluttuarai:

"Unnuap-qeqqaraa angutit arfinillit nivissallu marluk ilagalugit sermip killingani kuummut annguppugut. Sermip killingani portunersat maniilaaqisut pavungarsuaq ersipput, allaanngilaq illoqarfik ujaqqanik sermip nassataanik assiaqusigaq, kuummillu ungalullugu pallittaalisaaq. Innuttama tupeq tappavani sermimiittoq takullugu majuarnissartillu eqqaallugu kajumissusaat annikilleqaaq. Maannalu kuuk ikertuukullak silatusaarlunga piaaralunga eqqaanaveersarnikuusara tikikkatsigu, suliassartik peqqutissaqartumik ajuallaammissutigaa: "Ajorpoq", "Ajorpoq", tamarmik nillerput, alloriarnermilluunniillu nikikkumajunnaarlutik. Kuuk 25 meterisut ikertutigisooq, minuserpaalunnik nillissusilik, anorilu pissutigalugu anoreqanngitsumiikkaanni minus 10 graditut misinnartussa, ikaariarlugu suliassallu suli suliarsinnagit sivinganerujussuup qaqeqqaarnissaa kimulluunnit orniginarnerpaanngilaq.

Taama sulumajunnaartoqarnissaa ilimagikannereernikuuara piareersarlungalugu. Taamaammatt kamikka peeriarlugit ingerlaannaq kuummut avalappunga tuaviorniarsarlungalugu ikaarlunga. Akianut pigama ujarussuarnut oqqillunga tuaviinnaq kamikka ateqqippakka isikkakut

qerutsiterumananga, nammattakkannit silaqanngitsoq puiaasaq aningaasivinnillu 50 øri pappiaraq ammullugit, pilerisaarillunga aalaterutigalugit, taamatut angakkuaserlunga "akeqqersimaartut" Rubiconikkut ikaartinniarsaralugit. Angakkuarneralumi iluaqutaavoq! Siullertut Elias nakuq pileritsalluni ikaarpoq, nersornaatiasiassanilu immiartorfik 50 ørilu pillugit. Taamatut maligassiuilluarnerata kingunerisaanik Johan "quersortuartorlu" aamma ikaarput. Sisamaalluta sermip sivingarnatigut qummukarpugut, tamatumanilu aloqutip saviminiusup ataatsip (aappa katassimagakku) piginera nuannaarutigegalugu, tupeq anguarput suli qamutit marluk akornanni aalajangerluarsimasoq. Tupeq tupinnanngitsumik sermimut morsugajassimavoq, iluali ajoquteqanngilaq, Baeblerip ullualunnguit matuma siorna qimanneratut torertigaluni. Immunnik panertunik qillertuusamik sukkulaakujunnillu assigiinngitsunik, tupermi taqussat sinneruttut ilaannik, tunineqaramik kalaallit tuppallingaaramik, kajumingaarlutik poortugassat poortorpaat. Sisamaalluta ataasiakkaaraluta ammukaassuereerlutalu, tassami nassatassagut tamarluinnangajaasa ataasiakkaarlugit aquttariaqaratsigit, ataatsillu ammukaannera minutsinik 15-inik sivisusseqartarmat, ilakka pingasut tapersersortiliullugit kuup akiani angutit "akeqqersimaartut" sunnerniarsarilerpakka. Beernaat, quiasaarinertoq inuararlu iluatsippagut. Kisianni Thomas, allaanngitsoq Ferdinand Feiligrath inuusukkallarami, taamaammallu allamik taagunngisarput Ferdinand Feiligrath, sunnigassaanngilaq. "Taalliortup" taassuma nivarsissat ilagalugit kuup illuatungaaniiginnarnissani nuannarinerauaa, taakku siumoortumik atortunik ammukassuinnissamat peqataaqqunngereerpakka, tamannalu uummammit pisumik qujassutigaat. Feiligrath (Thomas) nunami qerisumi issiavoq, ujarassuit tunuinut oqquilluni arnaatini ilagalugit *otium sine dignitate* (sulinnigiffik ataqqinassuseqanngitsoq) nuannisaatigalugu, ajunngisaarpasilluni iluangersuanigut malinnaaffigalugit.

Arfiniliulluta taamaarfimmi atortut tamaasa qamutitut marlunnut usilersuuppagut, allunaasamillu pituutserlugit qajassuarluta sermikkut Scylla-p Charybdis-illu (griikeritoqqat oqaluttuaanni imaani uumasupiluit) akornisigut marloriarluta ningillutigit. Sivingarnup saamia-tungaaniippoq sermimi taseq, talerpia-tungaaniillutik quppat maniilarsuillu. Qamutit sangusullu oqimaaloquttatut 100 kiilूसुतुत noqittarpakka, tamannalu naammattarpoq. Aammaartumik kalaallit nersortariaqarput angallassinermi ajornakusoorumi matumani periaaallaqqissusertik uppernarseqqimassuk.

Akunnialuit qaangiuttulu nassatagut tamaasa sermip killinganut annguppagut. Taava kuukkut ikaartussaavugut. Qamutit tamaasa uileriillugit inissippagut, meterinik arfinilinnik takissuseqartumik tunngaviliullugit, sisoraatillu akunnermiuliullugit. Usinut ilioraaviugallartoq taanna atorlugu tupeq, nammattakkat il.il. tulleriiaarlugit ikaaruppagut, naggataatigullu Elias – ajoraluartumik kaminnik sillimatigisannik atortoq – Juaallu marluulluk ikaarunneqarput kuup sinaani ujaqqanut anginerumaanut, kiisamilu Ferdinand Feiligrath-ip ilani qiluai, inussiarnisaarlunilu nivarsissat - isikkaminnik masattuunngitsut - ikiorsiullugit nassatat tigoorarlugit. Nalunaaqutaq tallimannngortorlu eqqissiallassinnaanngorpunga, nassatagut tamaasa ikaarukkatsigit, kuullu ajugaaffigalugu. Maanna nunami sukkut tamaana issuatsialimmi tuperpugut. Tupermi igarsuarmut suppiliorpunga, Ferdinand Feiligrathip mamareqisaanik, tamatumalu kingorna pisariaqartitatsinnik sinnguppugut, alutornarunaqisumik sumut tamaanga innakaalluta, massa silatitsinni seqerngup qullariartuinnaarluni sermersuaq qinngorfigeruttora."

Aqaguani tamatta sinerissami katersuukkatta, paasilerparput ilagut pingasut umiatsiami inissaqanngitsut. Taamaammat aalajangiupparput kalaallit marluk ilagalugit Ikerasaap tungaanut nunakut pisussasunga. Aqqutissarput naluara, kalaallillu eqqoriarpaat akunnerit 24-t missaat pisuttariaasooq, illuanullu pigutta Ikerasaap tungaanut kangerluk tikittussaavarput. Kisianni ilisimanngisaq pilerinaqaaq, pisunnerpullu uumaarissumik kusanarlunnartutullu eqqaamavara, naak aamma ajornakusoortorta qaraluartoq, tassami tatsit kangerliumarnngillu siammaannikut uiartertariaqartakkagut nalaartuarpagut, ilaannilu innaaqqinnerit avaqqutinngikkutsigit innartorluta qaqsariaqartarlugit; ilaanni kingutaarnaqarfiit naammattoortarpagut. Ingjiallortinga Feiligrath siutini angullugit nuannaarnermik qungujuttarpoq. Aamma erfalasulisartoq Beernaat Poulsen, aapakaamik taasagaat, inuk qiimasoq, nuannaarunnaartanngitsoq, akuttunngitsunik ilumoorisaartunik iseqarluni akuereqqusarpoq, erfalasoq kingutaarnaqarnerpaat eqqaannut napparallarumallugu. Augustip 7-iat angoreerparput. Unnuap-qeqqata tarrajussinerani maninersakkut qummut qaqqat akorninut ingerlaarpugut, qaavaniillu sivingasuukkut ammukarutta tikitassatta akianiippoq Ikerasak. Kisianni qoorortap tungaanut qummukaarnerput! Dante-p Toornaarsiviani anniarnertit!

Ikani, tatsip kusanartup allatut ajornartumik uiartertariaqakkatta akiani taaka iterlak aqqutissarput. Kiisami anguarput. Kisianni aamma aana saatsinni taseq alla, aatsaallu taassuma ungataani qoorooq alla. Nikallujuissuseq! Suut tamarmik killeqarput – kiisamilu qaqvugut!

Aamma naamik: Saatsinni tatsit marluk, unnuap qilaata eqqumiitsumik qaamaneqarluni tarraniffigisimasai, kisianni qooqqup saamia-tungaaniit talerpiata-tungaatioortariaqarpugut tassanngaanniillu qaqqat akornanni aqqutissatsinnut ...

Atuartukka Ikerasaap tungaanut aqqutip aliikkusersuutigisaanik qasusarnianngilakka. Kisianni allaat Beernaat malartitassaasannikkaluartoq qungujussaaruppoq.

Taamaakkaluartoq qoorortaq misigisaavoq immikkut ittoq. Qamannga pisumik Beernaat oqarpallappoq: "Qujanarpallaaqaaq". Händelip erinarsugassiaruani Saul-imi Halleluja takorloorpara. Beernaat amerikamiut umiartortut qitigiaannik uinngiarsussinnarluni, kalaallit tussiutaanni nersorinnissummut noorisaarpoq, pisut tamatumunnga naleqqussorinarmata. Taama ilimagingilluinnakkamik noorisaarnera quianaqaaq. Kisianni sulii Ikerasammut anngutinngilagut. Imaq akunnitsinniippoq. Kalaallit Nunaanni attaveqariaaseq nalinginnaasooq atorparput, ikumatitarujussuarlu sapinngisamik annerpaamik pujulortusaaq ikillugu, qaqqajunnami avaalaqillanik qisuttarsinnarluta. Utaqqigaanngilagut. Ikerasammi pujoq takusimariarlugu ingerlaannaq umiatsiamik aavaatigut, akunnerillu marluk qaangiummata nunaqarfimmit tamarmit ikinngutitsinnillu Sermilimmeersunik tikilluaqquneqarluta, taakku akunnernik marlunnik sioqqutsillutik umiatsiamik anngussimapput. Taakkununga ilaavoq Dr. Arnold Heim Zürich-imeersoq, Nuussuarmi aamarsuaqarfimmi misissuinerminik naammassinnissimasooq, tamaaniinninilu naggaserlugu ornippaatigut, ajornanngippat Qarassat Nunataatigut sermimut – sulii qanimut takusimanngisaminut - qaqeqatiginiarluta. Maannamut kalaallit pitsaanerpaanik misigisaqarfigisimanngilai. Tamanna attuumassuteqarpoq sivikitsumik Qaarsuarsunniinnermini – allat aamma oqarneri naapertorlugit – taamaallat kalaallit pitsaanersarinngisaannik nalaataqarsimaneranut. Taamaammat inuit taakku uagut qanoq isiginerigut paasileramiuk siullermik tupaallaqqaarpoq, sivitsunngitsorli uatsitut isumaqalerluni, nuannaarutigalugulu kalaallit allatut isigisinnaaleramigit.

Baebler, de Quervain aamma Stolberg Ikerasammi

(Assit: Arnold Heim, ETH-Bibliothek Zürich, Image Archive aamma Erik Torm, august 2011)

Aqaguani sapaataavoq; qasuersarpugut, nerrilluta erngullutalu. Heim tupitsinnut ullaakkorsioriartoqqarput, kingornagullu pulaarlugu – iipilimik mamalaaliat issigigassallu tupiguutigaa – naggataagullu Jens Fleischerimi nerrilluta, tassunga igaq angisooq kakao nassarparput. Puugutaasat kuultimik sinillit, tuttu siataq aamma kaagi sioraasanik kajortunik qalligaq fru Fleischerip kaagiliaa, tassangaanniit eqqaamasatsinnit pingaarnerupput. Ikerasammi kaagi sioraasanik kajortunik qalligaq! Kisianni ullormi tassani nuannersut tamaanga killeqanngillat. Aamma tamanut ammasumik silami kaffillertoqarpoq, nunaqarfiup tamarmi peqataaffigisaanik. Seqineq kialaarsuaq, ivikkanut issaalluta – Ikerasammi ilumut ivigaqarpoq – kissaatigalugulu ulloq taanna, silaannaq taanna, nuna taanna, eqqissineq kipinngisaannassasut. Taamaattoq suliassagut suli naammassinngillat.

Ikerasammi tusarparput Qarassap Kangerlua mikineq suli ilulissanik mileqqasoq. Pilersaarutigut piviusunngortikkumallugit allatut ajornartumik Akuliarusersuup kangerliumarnganiit – Andreas Andreasenip tupeqarfisaaanniit – nassatagut qaqqaq itivillugu Qarassat qinnguanni inoqarfimmut assartortariaqarpagut, tassangaanniillu qaannamik kangerluk ikaariarlugu, sermikoorluta Qarassap Nunataanukarniarluta. Qaannamik ikaartussaanerput pissutigalugu peqataasussat killilertariaqarpagut. Stolberg Ikerasammiiginnarnissaminut piareersimavoq, umiatsiamilu inissani Heimimut tunniullugu, taassuma Stolberg sinnerlugu assiliisuunissani assilisallu atorlugit uuttortaanermut ikiuunnissani neqeroorutigimmagit. Pisariaqarnerpaaginnaat nassarniarpagut, pingaarnertut stereomik assiliinermut atortorput. Andreasenimi kaffisoreerlutalu qaqqakkut angalanissarput aallarterlugulu qajartortoq erserpoq ungasianiillu suaartartoqalerpoq: "Umiarsuit!" Aaj-jaa! Tassa pujortulik Uummannamut anngutereersimavoq. Sivitsunngitsoq allakkisaatit uannut anngunneqarput, tassanilu allaqqavoq kingusinnerpaamik arfininngorpat Uummannameeriissasugut. Taamaakkaluortoq siunniussarput piviusunngortinniarlugu aalajangerpugut, kisianni tuaviortoriaqassaqaagut. Tupigusuutigalugu maluginiarparput ingerlaarnitsinni, pisarnertut qaqqat itivillugit tatsillu saneqqullugit, ilaanneeriarluta aqputaarpasissiq atuallattarsigu Kalaallit Nunaanni takusaq tupaallannartoq. Qaqqaq itivillugu aqput taanna aqputigineqakularpasippoq. Aamma taama maluginiagassaatisoq tassa, qajara inummit ataatsimit

ajornaquteqanngitsumik aqqussua tamaat maqinneqarmat. Tatsinut anngullutalu qajartorluni avalaannaaraaq, illuatungaani lu qajaq maqqissiuteqittarlugu.

Qarassat Kangerluanni kalaallit atugarliukujuttut naammattoorpagut. Pavia, ilaqutariit ittuat, sivirusumik napparsimasimavoq, taamaammat nerisassaarutipajaarsimapput. Annikitsuinnarmik ikiorsinnaavagut, naammattuinnarnimmi nassataqarpagut. Tupermut allat qimannikuuagut. Taamaattormi sinngup puugut nassarpagut, kalaalersagulli sunnguamilluunnit nassataqanngillat. Arnanut nammatsigisatsinnut qaatiguugut unnuakkut atortittarpagut, qujarunneqartaqaallu. Nuna nalissaqanngitsoq! Nalissaqanngitsoq - ileqqut piumasartuunngitsut pinngortitarsuarlu angingaartoq pissutigalugit.

Siunitsinniippoq Qarassat Kangerluat ilularasaarlunilu sikorasaartoq, akianiippoq Qarassat Nunataata innaa, kangimullu Qarassat Sermiat mikineq naassaangitsumit qaartuinnarsuarmiit kangerlummut appakaappoq.

Unnuarsuarmut qimminik misilittakkagut oqaluttuareqattaarlugit immitsinnut aliikkusersorpugut, anersaarneq ajulerluta illartarluta. Oqaluttuarunnaameqqugaluarpakka itingarlugilli, naakka sapilermata ernumagingakku unnukkaa nerisakka meriaarissallugit – taava pisoqarpoq nerisatitsinnut mamartunut ajoqutaasumik. Ajoqutaanerpormi? Paviap napparsimasup qimmiisa saluttut asuliinnaq ungasianiit aalariarninnguagut tamaasa alapernaassimangilaat. Uisorertertut sukkatigalutik nerisassagut tamaqqinnaasa aallaruppat. Unnuap ingerlanerani kaallunga iterpunga, takungakkulu arnartavut qiulerlutik ivikkani masattuni imminnut attuutivillutik sininniarsarisut, tippera tunniuppara. Isumaqarpunga taama iliornerma eskimuut ilaginerisa sinnerani Nikodemusimik aqaatitaartikkaanga ("Nikodemus-ip unnuakkut ornippaa...), maannamummi eqqoqqissaanngikkaluartumik "utoqqarmik" taagorneqaraluarpunga, immaqa amerlanertigut uanga isumaqatigiinniartuusarama. Baeblerip taaguutigaa Daniel. Tamanna toqunerarneqaraluarneranut attuumasorivara ("Daniel, sulii uumavit?"). Kalaallimmi Biibili ilisimalluinnarpaat. Stolbergip aterusia Biibilimut tunnganngilaq; qarlini sungaartut ersareqisut pissutigalugit taaneqartarpoq Kussak.

Qarassap Imaa. Nunaqarfik Qarassat Sermiannut isikkivilik
(Assit: Arnold Heim, ETH-Bibliothek Zürich, Image Archive)

Ullaakkut Andreas Andreasenip, ernerata Hansip Pele Therkelsenillu ataqqinarpaluttup qaannat pingasukkaarlugit qilorsorpaat, marlunnik umiarlularlugit. Qaannani avallerni kalaallit issimapput. Uagullu qiterlermiilluta atortugut tamaasa nassarlugit. Eqqornerugunarpoq oqassalluni uanga imaannarmi issiasunga, sukkumerngilu taquatuatsitut qaatiguuma kaasarfianiitillugit nassataikka, kingorna nassaarivakka

imerpalasutut tungusunnillunilu tarajuusutut tiggussimasut, perlilerujussuannikkaanni oqummiunnissaat illinnanngivissut. Tamakkuli soqataangillat. Ernumanarneruvoq nuannarinngikkaluaqalugu iluliarsuit aseroqqajaasutut isikkullit saneqqunnissaat. Kalaallip saanni issiasup ilulissat saneqqukkaagatsigit kiinara qiviallattaajuarpa. Naliliinera ajorpallaarsimagunanngilaq. Akunnerit pingasungajaat Qarassat Nunataannut annguniarparput. Qaavanut majuarparput Qarassallu Sermerujussua siunitsinniitooq isigalugu; sermeq taanna tassaagunarpoq Kalaallit Nunaanni ilulissanik pilersuinerpaasoq. Nunatap saneraani sermip qanoq issusia uuttortarniarparput. Tamannarpiarlumi siunertaralugu atortoq akisooq aqussua tamaat nassarparput. Ulloq siulleq uuttortaavissatsinnik ujarlerluta, Drygalskillu uuttortagaanut assersuussiffigisinnaasatsinnik alapernaasernermit atorniarparput. Taamaallaallu ullup tullia uuttortaanitsinnut atorsinnaavarput. Taamaangippat umiarsuaq Uummannamiittoq angumerinngitsuussavarput. Uggornaraluaqisumik aamma siunniussarput alla taamaatiinnartariaqarparput. Nunatarsuaq Rensdyr Nunatamik taagorneqartoq anguniarlugu siunnissinikuugaluarparput. "Qeqertap" suli tutiffigineqanngitsup taassuma tikinnissaa uumasulerituutut naasulerituutullu soqutiginaatilerujussuugaluarpoq. Kisianni assiliilluni uuttortaanissat pinngitsoorneqarsinnaangillat. Taamaammat uummatikkut anniaatigingaluaqalugu nunatap taassuma tungaanut ingerlaarnissaq taamaatiinnartariaqarpara. Kisianni Baebler nammineerluni ingerlajumavoq, taannaavorlumi piffissami taama sivikitsigsumi taamaalorsinnaasutuaq. Noqinniingilara. Kisianni aalajangerneq imaannaangimmat, marlungornikkut ualikkut allakkatigit isumaqatigiissusiorparput, sisamanngornikkut ullup-qeqqata siorna utereersimassasoq. Taamaangippat ilimagisariaqarparput, arlaatigit pisoqarsimasoq, naapertuuttunillu iliuuseqarluta. Ernumakujulluta aallartoq isiginnaarparput. Qujanartumik sivitsunngitsooq suliassatta allamut saatippaatigit.

Uttortaatitta napparfissaanik nassaareeratta, Andreas Andreasenilu ikiorsiullugu Drygalskip misissuinermini illuaraa nassaareereratsigu, kangerlummut uterparput. Heim nunatami unnuivoq, sinngup poora atorlugu, Hans Andreasen qiimasooq aapparalugu, uanga kisima – kanngunakujuttumik umiarlunnanga - qajannik kangerlukkut ikaarninni, nammattugut itiveqqillutik aallernikut utaqqiartorlugit. Soorunami Andreas Andreasen qaannamik unammineq ajornaqaaq, kanngusuallaatiginagulu ilaanneeriarlunga kalitsittarpunga, talikka sapileraangata. Ullaakkutuulli ilulissat aseroriaannaarparpissut ataasiakkaat saneqquttarpagut, saneqquttileraangatsigit Andreasip sukkatitsiffigisartagai, uangalumi aamma paatikka uummaarissisaqaat.

Illuanut apuuttugullu, iluliarsuit aatsaanguummat saneqqutatta ilaat qannguloqaluni aserorpoq, kangerluk sumorsuaq tassaartillugu.

Apuukkatta Madame Paviap mamaqisunik kingutaarnartortippaanga. Uani ilanngutilaassavara kingutaarnat tassaangimmata uagut kingutaarnatta - *Vaccinium Myrtillus*-it – assingi, tassaallutilli *Vaccinium Uliginosum*, uagutsinni aamma takussaasut, kisiannili susunneqarpiaratik, maanimi Avannaani pitsaanerupput mamarnerullutillu.

Ilaqtariit Paviakkut kinguaavi naapippakka. Atisarloqaat, "kisianni" – Europap qeqqani innuttaasut oqartarnerattut pissuserissaartuullutik. Misigisakka oqaluttuarilassallugit imminut akilersinnaagunarpoq. Kalaallit Nunaanni meeraaqqaniit meeqqanut anginerlutit ileqqusutut aamma taakku pisussaaffimmittut isigaat uumasut suulluunniit ujaqqanik milluussallugit – allatummi pisoqarsinnaanngilaq. Uumasunik ersittoqanngikkaangat sunaluunniit milloortarpaat. Sungiusarnerat "timmisorniarnermut" allanngortippara, sukkip-qaqortullu affaa eqquisumut akissarsiasatut neriorsuutigalugu. Qiimmaallaqaat, sivitsunngitsorlu nukappiaqqap anginerup ilimagisattut nakatangartik eqqorpa. Akissarsitippara; kisianni akissarsiani

ingerlaannaq nukappiaqqamut tallimat missaanni ukiulimmut ingerlateqqippaa, oqarlunilu taassuma imminit siulliulaarluni eqqorsimagaa. Immaqa sekuntip affaa tassani pineqarpoq. Uangalu maluginngitsoorpara. Eqqaamasariaqarpoq sukkumineq Qarassat Kangerluanni kalaallimut qanoq isumaqarnersoq. Assut sukkumik perusuttarput. Kisianni pissuserissaarneq pillugu oqaluttuaq tamaanga killeqanngilaq. Allatummi ajornartumik dommeriunera unitsiinnarlugu nammattut qaqqamut parsiantariaqarpakka. Akunnerup ataatsip missaani qaangiuttoq uterama, nukappiaqqap eqqaariikkama parsiarpaanga, sukkut-qaqortullu affat pingasut sinneruttut, meeqqat akornanni qimatakka, qangaammalli puigoriikkakka tunniullugit. Soorunami tunniuppakka. Pissuserissaarneq pillugu allaaserinnittartut tamaasa kaammattorumavakka Paviap ernera ileqqorissaartoq taanna pillugu allaqqullugit. Oqaluttuaq taanna qaqtugoorumik allanit pingaarnerussuteqarpoq, tassalu ilumoortuugami.

Nammattut ilaat umiarsuup nassarsimasaanik, naggataagullu qaannamik allakkisaatigineqartunik uannut nassataqarpoq. Unnuap-qeqqariartorluni taarsiarsaarnerani pikkusuvillunga atuarpakka, kalaallit kaffiliorlutik nuannisarneranni. Karenip, nammattut pinnertortaata, tiitorfik siulleg pajuqutigivaa, allagarsiakkalu tanngassimaarlunga takutippakka: "Nunanni inunniit", paasitippakka, ersersillugulu nassuiarsinnaangisannik aamma misigisimallunga, Kalaallit Nunaat siunissami annikikkaluamilluunniit aamma tassaasoq "nunaga". "Inuit akornannut utingajalerputit" (Europap qeqqani inuit pineqarlutik), allakkat ammakka siulliit ilaanni allassimavoq. Aap, anersaakkut timikkullu avannarpasissutsip 46-p kujataamiunera qularutissaanngilaq.

Taamaattorli: "Inuit akornannut!" Maanna ilagisakka ersittumik pissusillit taamatulli immaqaluunniit suli annermik "inuttut" taasariaannginneramik? Naak aallaqqaataaniit inooriaatsit peqqutuujunatik nuimaniangitsut nersualaannginnerat immaqa uanga kukkunerigaluarlugu, angalaqatinni allaanerugaanngilaq: Tamarmik inuit taakku qanillinissaat ajornakusoortippaat – peqqutuujunatik inuppalaassusiat pissutigalugu. "Inuit", taama imminnut taasarput. Uagut Europamiut "qallunaajuvugut", toqqaannartumik nutserlugu: Maskiinat pisariusut, kisianni immaqa sumiikkaluarnersoq iluanni inuttaqartut, malittarisassat allassimangitsut maskiinatut pisataqangaartut iluanniittutullusooq toqoqqasunik.

Akunnerit marluk sinereeratta Andreas Andreasen itersarpara, aammaarlutalu kangerluk ikaarparput, atortut amigaataasut nassarlugit. Qarassani ulloq ilungersunarpoq. Heim paarlakaallugit ikiorlungalu assiliisutut ilikkakkani atorlugit assiliisarpoq. Unnuttorlu Baebler uterpoq. Kalaallinaasiit erfalasua anorimi erfalasoq takoqqaarpaat. Uuttortaait tamaasa qimaannarlugit arpaannaq parsiarparput, ajorani uterana nuannaarutigeqalugu. Sapinngisani misilittarsimavai, nunatallu tungaanut sumorsuaq ingerlasimagaluarluni. Kisianni sakkortoqisumik anorersualermat, piffissaq taama sivikitsigisoq atorlugu aqputaa tamakkersinnaasimanagu. Baebler nammineq ingerlaarnini pillugu takorlooruminartumik ima oqaluttuarpoq:

"Ikinngutikka qimalerakkit kalaalitoqqap Andreasip nangartaasumik ussersorluni suaaraluaaraanga: "Sermeq ajornaqaaq", ernummateqarnanga aallarpunga. Kalaallit sermimik ersigisaqarnerat nalunngereerpara, taamaammallu oqaasii soqutigivallaarnagit.

Qummut ingerlapallappunga, Qarassap Sermiata talerpia-tungaa atuarlugu, qaarsortat manissut, ujaqqat sermip nassatarisimasai, kuuit sermimi tatsineersut, qaarsut moriikkatut ittut aqputigalugit, Drygalskip qaqqiffigisimasaata tungaanut ingerlaarpunga. Nunatap

tunniutiinnarumannngitsup maannamullu sulitkinneqanngitsup qaqinissaa pileriginermik sivikitsuinnarmik unillatsiartarpunga, Stolbergillu qinngutaanik pitsaasunik sermip qupparpassui 10 kilometerisut isorartutigisumiittut umerortarlugit. Uninnikka tamaasa isigisaq taanna. Sermip nunallu killingata aqqusaarnissa ajornarpallaarpasinngilaq, kisianni sermimi tukimut taarnersaqarpoq. Takusara ilisarivara; tassaappummi sermip qaani maniilarsuit quppaqarfiillu. Sermimiinnitsinnit eqqaamavara taamaattut – tulleriiginnarnik quppaqarfiusut – qamutit uniarlugit ingerlaniarnermut taamaallat akornutaasut, kisiannili sermikkut angalanermik misilittagaqartuumut ikaarnissaat ajornakusoorpallaaratik. Taamaakkaluartoq aporfissat suusupaginngilakka, aqqusaagassalli taakku piffissaajaataasumik uartertariaqalersinnaanerisa, taamaalillunilu anguniakkama angunngitsoorsinnaanerata eqqarsaatiginerat pissutaagunarpoq, ilaanni nikallortutut misigisarninnut. Nalunngilluarpara akunnerit 36-iinnaat periarfissarlugit.

Akunnerit marluk ingerlareerlunga "isaariaq" tikippara. Kuup ipertuup sermip sinaa aputeqannginnersanit avissaartippaa. Kisianni ikaarfissaq sivitsunngitsoq nassaarivara ujaqqanillu aqquutigiuminarsarlugu. Qaqqajunnap qaaniit sermip qaava misissorakku aamma taamatut inerniliivunga: Sermip killinga ikaarfigiuminartoq, timaani taarnersat ikertuut. Kangimut nunatap tungaanut sermeq kipissanani qallorissiartuinnartutut manissiartuinnartutullu isikkoqarpoq, kisianni nalilerpara uarterinermut ullut marluk angallaviusariaqartut. Taamaammatt aqqu taanna takinerugaluarluni ajornannginneq taamaatiinnartariaqarpara, allatullu ajornartumik sermeq maniilaqarfikkut quppaqarfikkullu toqqaannarlugu ingerlavigisariaqarlugu. Pujorsiuut iluaqutsiullugu peqqissaartumik naleqqersuinikkut utileruma aqquutigisama eqqoqqissaarnissaa qularnaarpara, taamatullu qaqqiffissara erseqqissumik sumiissusersillugu; taava inussuaranngualiorpunga, annoraaminerlu aappaluttoq qaavanut qilersuullugu. Taassuma ikinngutikka ilisimatissavai sukkut sermimut qaqsimanersunga, qanoq ilisamik piffissaq isumaqatigiissuterput eqqorlugu utinngitsuussagaluaruma. Taava akunnerup affaa pemmikanimik akullugu suppilioqqaarallarpunga.

Nammattagaq sermimullu ikuttaat kuuk qulaallugu avungaraallak miloriussinnarlugit, arpalersorsinnarlunga pissillunga kuuk ikaarpara. Tupinnaqaaq isikkakka masatsinnagit ikaarsinnaagama. Kisianni sermimiinnitsinni pissinneq sungiusarluarsimavarput. Ilimagisattut siumut ingerlapallappunga, sukkut tamaana quppat ikertorpiannngitsut pissillunga qulaattariaqartappakka, imaluunniit sermip kuui itisuut sermip killingata tungaanut sangujoraaqisut ikaartariaqarlugit.

Akunnerup aappaa affaq sermikkut ingerlareerlungalu sermip qaava ajornerulerpoq; qattunersat qaavi inngiginnerulerput, sermimi qoorortat itinerulerlutillu sivinganerulerput, quppat ikertunerulerput sinaallu qulloortitersimanerulerlutik; sermimi kuuit samuunarsuaq kuuffeqarput, ammorluinnangajaartunik sineqarlutik, kuuit sangujoraaaruartillutik arriitsumik kuuttaraluartut, quppanut anngutilerfimminni nipitoqisumik ittullutik kuunnerat sakkortusisarluni. Maanna unamminartut arlaqalerput: Sermeq maniilaanerujartuinnarpoq quppaqaqaluni, sulilu akunneq ataaseq ingerlareerlunga quppaqarfissuaq, itisuunik kuulik, illutut portoqisunik maniilaqarlunilu qattunersalik, talartitut ilusilinnik putorsualik, oqaatsinik nassuiaruminaatsoq tikippara. Ukiut siuliini Monte Rosap qaaqqaani Aletschp aamma Fisherip sermiini angalasarnikka

eqqaamalluarpakka. Kisianni tamaani maniilaqarfiit, quppat sivingarnillu maanna tikitanni sermip ilusaanut naleqqiullugit allanngillat millisitat.

Ilaanneeriarlunga sermimi "napasuliarsuaq" taamaattoq qaqsarpara, tassanngaanniit nutaanik nalerassarsiniarniarlunga, nipaatumillu neriutigalugu illuatungaani aqcutigiuminarnermik nassaassallunga. Taamaanngilarli. Tamatigut pakatsineq. Ila, qupparsuup aqcutissara asseqqammagu qasseriarlunga uteraluarnerpunga. Sermip maani ilusaa annertussutsi kisiat pissutigalugu tupinnanngilaq, aammali ilutsit tupinnarluinnartut pissutigalugit. Aana kuukkut qorsorpaluaartukkut ikaartarfik sermiusiq; uani aqcutissara asseqqavoq maniilarsuarnik portoqisunik inngigeqisunik nuulinnik, ulorianaqisunillu saneralinnik. Sanianiippoq akerlerluinnaa, portunersaq pilattuuterujussuurtut isikkulik. Sermip qatsinnerusortaani appasinnerumaartuniittuni sermit nuuminnut milliartortut pyramiditut isikkullit sumi tamaani takussaapput, ataanniipput sermit ataasiakkaanngorlutik kaanngarnikut eqimattakkaat, tulleriarlutik sermip qaaniittut allaanatik ujaqqat sioqqallu sermip ingerlassimasai, - sumi tamaani sermimik "napasuliat aseqqukut" sinneri aamma takussaapput. Akimmiffissat tamakku akornanni qoorortani akimmiffissat ikinnerunngillat. Sermip killingata itersinertai iteqisunik ikertunngikkaluaniq quppaqartiterput, aalajangersimasumik sammiveqaratik, sermimi putorsuit kaajallallugit inissisimasunik.

Piusaamik ingerlaniarsarivunga ikuttaammik sermimi tutiffissarsiortarlunga, quppat qulaallugit pissittarlunga, sermeq masarsunnguunnikoq kuuillu naloraarlunga ikaartarlugit, inuunera sermip sinaanut inngigissumut, quppakkut ikaarfissamut sermiusumut, imaluunniit sermiminermut quppami kiggiguteqqasumut tunniuttarpara.

Ullaakkut arfininngortoq uloriagisaarullunga maniilarsuit qaannut majuarlunga, tassanngaanniit sumiinnera alakkarterniarlugu, ingerlaqqinnissannullu aqcutissarsiumallunga, kisianni qaqillungalu quaappunga illuatungaatigullu sivinganersakkut sisoorlunga. Qujanartumik qarlimma amiusut nammattakkamalu imaqarluartup aqqunartiternissaraluannit annaappaannga. Kisianni nikinnanga nalaannarallarpunga nammattagara ikuttaallu paffinnut qilerunnikuusara peernagit. Qulinni qilak sermimi quppamiit takullatsiarsinnaasara saallugu piffissara sinneruttoq naatsorsulerpara, imminullu aperalunga ilumut ingerlaniaannaruma silatusaarnersusanersoq.

Maanna aamma sermip ingerlaarnera tusaasinaalerpara. Akuttunngitsumik tusaasarpara neeqquluallanneq qanngornersuurtut nipiliortumik malitseqartoq, ilaanni aamma seqqorpallannertut nipeqartarpoq, sermimi kuuit kuuppalaarnerannik akunneqartarluni. Sivitsunngitsoq akiugassaannngitsumik uernalerpunga. Tarnikkut eqqumiitsumik nalaataqarsimassaanga. Ullorsiutinnilumi siningusarninnit iterama allappunga: Sermip oqaasii, neeqqulunnerit, siullermik tuppallersaasumik nipilersuuttut tusaagaluarpakka, kingornali inuit sermersuup nukiinut naleqqiullutik pisinnaasakissusiat pillugu illaruaatiginninnertut tusaalerlugu.

Akunnerup aappaata affangajaa siningusareerlunga ullaakkorsiusiorpunga, kakao-mik pemmikanimimik akusamik; taava aappassaa maniillat eqqaariikkama qaavannukaqqippunga. Allaanngilaq Rensdyr Nunataq unammillerluni aalaterisoq, naallu sermip isikkua pitsaanerunngikkaluartoq, anguniagara pilerinartuq sapinngisannik anguniarumallugu aalajangerpunga. Arriitsumik siumukarpunga. Kisianni nunataq qanilliarporpasinngivippoq,

allaanngilarlu Qarassat Nunataata tarratut malersoraanga. Akunneq ataaseq qaangiummat, nikeriansimanagera suungingaarmat, ikuttaatinga miloriutiinnarlugu siniffigisakora angusinnaavara, taamaanneranilu paasivara ingerlaqqinniansarigaluaruma iluaqutaanaviangitsoq. Sermip qeqqaluunniit sulitikinngilara, uannullu piffissarititaasup affangajaa atoreerpara.

Kisianni nunataq immikkuullarissiq issittumi uumassut naasullu pillugit paasissutissanik sunik pissarsiffigisinnaagaluarparamita? Ila qanoq pingaaruteqartigigaluarpa tassani uumasut naasullu suussusersinissaat? Imaappoq – sulitiumut! Nassatama ilaminiinnangui nassarlugit. Apeqqutit kissaatillu ingerlaqqinnissannut kaammattortuarpaannga. Aamma maniilaqarfissuaq alla! Quppat allat! Kisianni pakitsineq taannaajuarpoq, aqqutaa pitsaanerulinngilaq. Piffissaq angusannut naleqqiullugu ingerlalertoqaaq. Aammaarlunga piffissaq ungasissutsillu naatsorsoqqissaarpakka. Inerneq taanna. Piffissaq naammangilaq. Imaappoq utimut! Nakallunga pakatseqalungalu utimut aallarpunga; ullaakkut qulingiluanngorpoq, nunataq qiviallaaqaara, maanna allaanngilaq qanganiiit qiimanerullunilu tanngassimaanerulersimasoq. Utimut aqqutaa siumullu ingerlaarnittut pisariutigaaq, taamalu qasunartigaluni. Seqineq qullariartuinnarpoq, kuuillu kunnarat sakkortusiartuinnarluni, silalu kiarujulluni. Allaanngilaq silap nukiiisa tamarmik nissukka qasoreeqisut pisussinajunnaavitsinniarsarigaat. Paasivara tuaviorlunga ingerlasinnaananga, ilaanni sermimi tarrartannuami qasuersaartarpunga, ilaanni arreeqisumik nissukka aqqulloqisukkut namminneq ingerlaalersarput. Ualillaraa sermip killinganut annguppunga, sivitsunngitsorlu sermip sinaanut pillunga. Kuuk immassimangaarami sakkortusimangaaramilu pissillugu qulaanneq ajornaqaaq naloraarfissaananilu. Taamaammat sermikkut ammut ingerlaarpunga sermip kuuata tatsimut isortuinnarmut annguffiata tungaanut. Tatsip taassuma ataani qarassap Nunataata qaarsortaanut tuteqqippunga.

Innami aningaansami siniffissarsivunga, paarnaqutinik issuatsiaanillu oqorusersukkannik. Iteqisumik sinilerpunga, eqqarsaatigalugulu inuup pinngortitap pilersitaanut naleqqiulluni qanoq sanngiitsiginera. Akunnerit marluinnaat sinereerlunga iterpunga, ima nukittoqqissimatigalugu iterniutaa eqqarsaatigilerlugu nunatami ornitaraluanni misissuinissaraluakka parlallugit maani Qarassat Nunataanni ingerlatiinnarsinnaannginnerlugit. Unnullartoq naapiffissatut isumaqatigiissutitta tungaanut aallarpunga. Sulit akunneq ataaseq ingerlaarfissaralugu Schweizimiut erfasuat takuara, taava Heim assiliissutilik Quervainilu teodolitisartoq aamma takulerpakka. Sivitsunngitsoq namminneq takulersimallunnga arpaannaq parsiarpaannga. Suaartaannaq ilassipput: "Grüss Gott", assakkalu issuttuullugit. Apeqqutissaqaaqat akisariaqakkannik. De Quervainip nammattagara tiguua, Heimilu tuaviinnaq siuarpoq "Schopf"- ikullammik piareersaaniarluni (tiiliorniariarluni), taama taavaa Glarnerimiutut tyskisut oqaatsikka issuarniarlugit. Nuannisarluta ikumasartoq kaajallallugu issiavugut. Ikinngutikka ilageqqilerakkit nuannaqaanga. Kalaaleq utoqqaq ilumoorpoq: Sermeq ajornaqaaq!"

Unnuap-qeqqalersoq qaarsumi oqquiffiujunnartunut qasoqqinnaarluta oqqippugut. Anori sakkortoq tamatsinnik qiatitsivoq, annerusumik illersuutissaqannginnatta. Heimip, qanorluunniit sininniaraluaraangami eqqissineq sapersup, ittuunnguarani taarsiullugu sinnguttut assilisaqattaarpai. Taamaallaat Hans Andreasen iluaqqinnaamik siniffissaliorsimavoq, uannullu inussiarnisaarluni neqeroorutigaluarlugu, taanna eqqissilluni kialaarluni maavaartumi kunngip erneratut sinippoq. Aqaguani ullaakkut toqqaannartumik Qarasaat Nunataanni umiartsiamit Ikerasanneersumit aaneqarpugut,

aqagummallu nunaqarfik asanartooq qimallugu Uummannamut aallarpugut. Kalaallit pisinnaasut tamarmik sissap qulaaniit aalateriffigaatigut, sivirusumik, sivirusumik. Jens Fleischerilu, pisunut malussarissuseqarluni appippoq: "Wenn weit in den Landen wir zogen umher...". (*Tyskit erinarsuutaat. Taalliorooq: Ferdinand Freiligrath 1858 sioqqullugu, Robert Burnsip taalliaa: Home Sweet Home aallaavigalugu.*)

Kisianni Ikerasaap qeqertaani misigisarput kingulleq ilunngunarnerminiit quianaannarneruvoq. Tassami qeqertap illuani Uummannatsiamut tulaqqippugut, tassani Kalaallit Nunaata Kitaani kisiartaasumik suli inngertoqartarpoq, tamannalu takorusupparput. Iluatsitsilluarpugullumi. Inngertoq timini aalatiutaa qilaatersortarpoq, qilaataa qisummik nigalinngorlugu sanaajuvoq ameramik qalligaq, soorlu tamburini. Oqaatsit utikallugit aalajangersimasumik erinnerluni aalajangersimasumillu akuttussusilimmik inngertarpoq, sukkatsikkiartuinnarluni naggataagut allaat isiginnaartunut ippinnarsilluni. Inngertoq ingiallorneqartarpoq marluinnik: arnat oqaatsit taakku uteqattaarlugit, erinaq ataasiinnaq atorlugu, unikaallattarlutik erinaa qataallisittarlugulu qatittortarlugu ingialluisarput. Angutit kaammattuERPallutik suaartarput: hoho-hoho.

Arnat angutillu inngertarput; kingulliit ilaasa pikuttassimaangaarnermini qajassuusiunnaarluni qinngatsigut pussoriaqattaangaarmatigut, nuannaarutigivara timima ilaa taanna toqqup qanaasa ilaata tunuani toqqoqqammat, Heimili tuaviinnaq qimaasariaqarpoq. Inngernerq meerarpallannertut, assersuutigalugu Nordenskiöldip allaaserisaatut, uagut misiginngilarput – paasivarpullu sooq qallunaat ajoqersuiartortitat kalaallinut inerteqqutigilersimagaat. Aamma maani Uummannatsiami kalaallit ilaat anivoq oqarlunilu qallunaap Naalakkap, Kunngip, tusaruniuk, nuannarinaviangikkaa. Inngernermi oqaatsit ilarpassui ingerlaannaq pilersuusarput, soqutaarpiangitsunik tusaqqusaarutaasarlutik, soorlu:

Takornartaq umissualik kaffiuteqaqaaq,
Uanga kaffiuteqanngilanga,
Kisianni takornartap kaffisortinngilaanga ...

Uummannatsiamiit Innaaganermut ilisimasassarsiorsimasut ilaat angallatitsinnut ilaatippagut, angallateqanngimmata, taakku ilagaat kalaaleq Hendrick Ohlsen, Mylius Erichsenip ilisimasassarsiorneranut – Danmarkekspeiditionimut – Jørgen Brønlund ajunaartooq ilagalugu peqataasimasooq. Ohlsenip pissusilersornera allaanngilaq akimanersuaq, storhertugi. – Kulturi ingasaallugu inunntut ajoqusiisarpoq.

Unnuk pueqqorpoq; umiatsiap qeqqanut innakaavugut kilaarumalluta; Uummannap qaqqaa toraarparput. Aasap seqernga tarrilersooq nunamit maannga pinngitsutut qalipaateqarpoq.

Aqaguani karsiutigut 70-it apilaalersimasooq poortorpagut.

Taamaalilluta Avannaa inuulluaqqarput. Ilassinnissuterput kingulleq tassaangilaq: "Inuulluarit", kisianni "Takoqqikkisa!"

Taamanili nunamik matumangga ilisimaarinnilluartup paasiniaajuartullu Morten P. Porsildip kingusinnerusukkut allataatut misigisimavugut: "Kalaallit Nunaanni aasaq misigisimagaanni ilisimatuumut tassaassaaq inuunerup sinnera eqqamasassamik misigisaqarneq, ukiineq tassaavoq Elysium (toqusut qeqertaat). Kalaallit Nunaannik takunnissimasooq Rom-mimik takunnissimasutut misigisaqartarpoq; qilerummik siusinnerusukkut kingusinnerusukkullunniit utertitsissaminik qilersugaasarpoq. Qaqugumita kajuminnerup tamatuma akiornissaa artornarpallaalissava??"